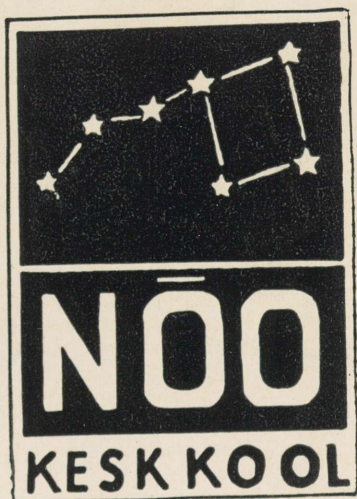

Nóo
Keskikool

NÖÖ

KESK KOOL

A-28222

EESTI NSV HARIDUSMINISTEERIUM

PÜHENDATUD KOOLI 280. AASTAPÄEVALE

NÕO KESKKOOL

VELLO SALO
EX LIBRIS

TARTU 1966

ESTONIAN UNIVERSITY LIBRARY

RESEARCH LIBRARY NO. 280. KARARAVALE

NOO KESKKOOL

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

TARTU 1956

Hällilapsele

Anno 1686... Aegade hämaruses ütles koolmeister Forselius: «Saagu valgus!» Ja valgus sai...

Sai Nõogi oma osa, kui üks B. G. Forseliuse kasvandikest süütas siin tungla ja hakkas ümbruskonna lastele vaimuvara jagama. Nii võtsid Sa esmakordselt vastu ilmavalgust. Tollal nägid Sa ainult paarikümmend kahupead kummarduvat piibli ja laulu- raamatu kohale.

Peeaeagu kolm sajandit oled Sa kosunud ja tänaseks läheneb Sinu arvuka pere liikmete arv 800-le. Katekismusest on saanud integraal ja relatiivsusteooria, Sinust endast aga Nõo elanike uhkus.

Kui palju oled Sa näinud oma pikal eluteel, kui palju unistusi ja lootusi varjad Sa endas! Küll oled Sa kuulnud esimese armastuse salajasi ja arglikke noodikesi, küll oled Sa olnud tunnistajaks pisaratelegi... Ja Sind on ikka ja alati vajatud! Võib-olla ununevad aastatega need põlispuud jaama ees ja majes- teetlik veetorn, Sina aga jääd...

Kes saabki unustada seda nooruse, sõpruse ning rahu maja, seda uute kohtumiste maja, mis ikka on olnud täis nalja ja naeru ja kilkeid.

Me tahame Sinust veel palju kuulda. Loodame, et need, kes lahkuvad Su koduste seinte vahelt, ei unusta Sinu hellitusi, soovime, et Sa võiksid uhke olla oma kasvandike üle. Saagu neist astronoom või ehitaja, agronoom või õpetaja, ärgu nad unustagu seda, et Sina õpetasid neile kõige tähtsama — armas- tama tööd, seda, mida Sa ise iialgi pole kartnud.

Palju-palju õnne Sulle, tänane hällilaps!

Saateks

Aidaku käesolev Nõo Keskkooli tutvustav almanahh meelde tuletada endistele õpilastele ja õpetajatele Nõoga seotud päevi, praegustele andku hoogu kirjandusliku almanahhi väljaandmiseks, tulevastele kasvandikele aga ülevaate meie koolist kui matemaatika ja füüsika keskkoolist.

Kui rääkida kooli tulevikuplaanidest, siis ei saa mööda minna sellest, et praegu projekteeritakse koolile juurdeehitust ja ajakohast internaadihoonet. Juurdeehituse valmimisega saab kool juurde kõik vajalikud õppekabinetid ja moodsad töökojad.

TRÜ, EPA ning TA Füüsika-Astronoomia Instituudi Tõraverre Observatooriumi abi laboratooriumide ja eriõpetajate näol annab edaspidi võimaluse tööle rakendada keskkooli osas viis paralleelklassi: kaks matemaatika, üks füüsika, üks elektroonika-telemeehhanika ning üks põllumajanduse mehhaniseerimise ja agrokeemia erialaga. Kui praegu saame konkursi alusel üheksandaise klassidesse vastu võtta ainult 100 õpilast, siis edaspidi tõuseb see arv 180-le.

Eriettevalmistuse saanud õpetajate kaadri olemasolu annab meie koolile võimaluse välja töötada ajakohasemad ja kaasaja nõuetele vastavamad õppeprogrammid ning kasutada uusi efektiivsemaid õpetamismeetodeid, millise tööga oleme juba algust teinud.

Jätkugu kogu kollektiivil julgust, töötahet ja energiat kõigi meie plaanide realiseerimiseks!

K. Aigro,
direktor.

Nõo kool aastail 1686—1920

*

Käesoleva kirjutise autoriks on O. Landberg, Nõo Keskkooli ajalooõpetaja aastail 1957—59. Ülevaate koostamisel on kasutatud peamiselt ENSV Riiklikus Ajaloo Keskarhiivis leiduvaid allikmaterjale. Abiks on olnud ka kooli endiste õpetajate ja õpilaste suulised mälestused. Et mõnede ajajärgude kohta materjal puudub või on lünklik, siis ei ole ka ülevaade päris täielik.

*

Vanimad teated Nõo kooli kohta ulatuvad 1686. aastasse. Nimelt teatab B. G. Forselius oma aruandekirjas peapiiskopile 28. juunist 1687. a., et eelmisel õppeaastal töötas Liivimaal 11 köstrikooli, nende seas ka Nõo. Seega võib Nõo kooli asutamisaastaks lugeda 1686. a. Nagu Forselius oma kirjas mainib, töötasid kõigis neis koolides õpetajaina tema õpilased. Samal ajal teame, et 1686. a. laskis Forseliuse seminar välja oma esimese lennu. Järelikult oli Nõo kooli rajajaks Forseliuse seminari üks esimesi kasvandikke, kelle nimi on teadmata. Puuduvad andmed ka õpilaste arvu kohta esimesel õppeaastal. 1687/1688. õppeaastast leidub arhiivis juba täpsemaid andmeid kooli kohta Nõos. Nagu märgib Nõo pastor Poppius oma aruandekirjas Tallinna ja Eesti peapiiskopile 6. VI 1688. a., käis Nõo köstrikoolis 1687/88. õppeaastal 22 õpilast, kõik poisid. Samas rõhutab pastor, et õppida soovijaid oleks olnud palju rohkem, kuid kooliruumid ei suuda kõiki mahutada, ja lisab juurde, et Nõos õpivad õpilased kõik «väga hästi ja suure vaimustusega».

Nõo kooli ajaloo järgneva perioodi kohta puuduvad teated. Võib arvata, et kool alustas hoogsat tegevust, eksisteerides kuni suure näljani või isegi Põhjasõjani. Sõja-aastail koolitöö soikus, kool sulges uksed.

Kohe pärast Eesti ühendamist Venemaaga asuti taas koolielu korraldama. 13. sept. 1711. a. anti Peeter I korraldusel välja kindralkubeneri patent, mille järgi talupoegade lapsed pidid koolis käima ja koolmeistrid ametisse seatama.

Ka Nõos kerkis jälle päevakorda kooli rajamise küsimus. Juba 1711. a. otsis Nõo kirik köstrikoolile sobivat koolmeistrit, «üht

jumalakartlikku ja kogenud saksa meest», kes oskaks nii saksa kui eesti keelt. Millal selline koolmeister leiti ning kool uuesti avati, pole teada. Järgmised teated Nõo kooli olemasolu kohta ulatuvad 1720. aastasse. Sel ajal õpetas Nõo lapsi köster Hire Hans, kes ehitas selleks otstarbeks Ropka mõisa poolt antud reहेle kambri juurde.

1730. aastate alguses oli Nõo koolmeistriks köster Hilpo Jaan. Tema ajal (1730—1731) õppis koolis veel 11 õpilast, kuid juba järgmisel aastal suri kool välja. Põhjusena, miks õpilased koolist eemale jäid, märgitakse protokollis vanemate suurt vaesust, nii et puudus võimalus lastele isegi leivakotti kaasa panna.

Kahtlemata mõjus kooli arengule halvavalt ka köster Hilpo Jaani sobimatus koolmeistriks. Nimelt ei osanud ta laulda ega lugeda. Pastor Ahrensile tehakse ülemkiriku eestseisja poolt korraldus järgmiseks aastaks spetsiaalne koolmeister ametisse seada ja ta korralikult maaga varustada. Uueks koolmeistriks soovitatakse Tinni Jaani Aiamaalt.

Ut koolimaja Nõkku ilmselt ei ehitatud. 1743. a. oli vana maja nii lagunenu, et teda ei saadud enam kasutada, ning kooli otsustati nüüd hakata pidama endises pastoraadihoones. Vana pastoraadihoonet koolimajana kasutada siiski ei tulnud, sest umbes samal ajal ehitas Nõo uus koolmeister Lorenz Müller oma kuludega rehetoale kambri juurde ning hakkas seal lapsi õpetama. Ruum oli aga kooli jaoks väike ja pime, ühe aknaga. Algul puudus seal isegi ahi, mis aga ehitati sinna peagi kihelkonna kulul.

Kogu 18. saj. jooksul ei leia Nõo kool mingit toetust kohalike mõisate poolt. Kooli rajamise ja varustamise suhtusid mõisnikud suurima ükskõiksusega. Selgelt näitab seda fakt, et 1747. a. võttis Unipiha mõis koolimaja juurde kuuluvast heinamaast osa ära ja andis selle köstrile. 1750. a. nõuab keiserlik ülemkiriku komisjon Nõo kiriku eestseisjalt koolimaade õigete piiride taastamist.

Lorenz Mülleri juhtimisel tegutses Nõo kool 1740.—1750. aastail küllaltki hoogsalt. Lorenz Müller oli Nõos esimene koolmeister, kes enam köstri funktsioone ei täitnud. Köstriks oli sel ajal Hilpo Johann.

1750. a. käis Nõo koolis 10 last, 2 nendest teist ja 8 esimest aastat. Kooli lõpetamisel pidi lastel olema selge kogu katekismus.

Koolmeister Lorenz Mülleri tegevuse katkestas 1752. a. tema surm. Nüüd kerkis Nõos uuesti üles uue koolimaja ehitamise küsimus, sest vana kuulus endisele koolmeistrile ja selle päris nüüd viimase lesk.

Uus koolihoone ehitati Nõkku juba järgmisel, s. o. 1753. aastal. Koolmeistriks sai nüüd Arike Michel (sünd. umbes 1728. a.), kes töötas algul ainult koolmeistrina. Et köster Hilpo Johann oli juba vana ja oma hääle kaotanud, tuli tal köstri eest kirikus laulda. Hiljem saigi temast Nõo köster.

Arike Micheli talus asus ka järgmine koolimaja. Koolihoone ehitas kihelkond, kõik kõrvalhooned aga koolmeister ise.

Uues koolihoones kasvas mõnevõrra ka õpilaste arv, ulatudes 1768. a. 17-ni.

Ajapikku jäi 1750. aastail ehitatud koolimaja väikseks ja hakkas ka lagunema. Nagu märgitakse 18. II 1780. a. kirikukonvendi protokollis, oli koolimaja täiesti lagunenu ja seetõttu ei saadud seal enam kooli pidada. Otsustati kiires korras ehitada uus: «6 sülda pikk, 5 sülda lai, 5 toaga, ühe sooja ja ühe külma kambriga, ühe väikese köögi ja eeskojaga».

Uut koolimaja Nõo arvatavasti siiski ei saanud, sest 1786. a. oli olemasoleval koolimajal põrand mädanenud, mistõttu lapsed haigestusid. 1785. a. tuli siia õpetajaks 24-aastane Kristof Wils (Wils), kes hakkas lastele õpetama lugemise, laulmise ja katekismuse kõrval ka kirjutamist. Ühtlasi mängis ta pühapäeviti kirikus orelit. Õpilaste arv ulatus 1786. a. 22-ni ja nendeks olid nii Nõo kui ka teiste mõisate lapsed.

K. Wils sai Nõo koolmeistri kohal püsida 1805. aastani, mil ta vallandati. Põhjuseks tõi kirikukonvent asjaolu, et K. Wils oli joodik ega täitnud oma ülesandeid korralikult. Otsuse K. Wilsil vallandamiseks tegi kirikukonvent juba 16. juunil 1804. a., kuid et kohe uut õpetajat ei leitud, pidas ta Nõo kooli ka veel järgmisel õppeaastal. 1804. a. 31. detsembril teatati talle aga kindlalt, et 1. maist 1805. a. tuleb tal lahkuda. Uueks koolmeistriks ja ühtlasi ka organistiks kutsuti nüüd «tubli vana mees» Carl Mettig. Viimane töötas Nõos 40 aastat.

Ka edaspidi jäi päevakorda uue kihelkonnakoolihoone ehitamise küsimus. 1809. a. kooliaruandes märgitakse järjekordselt, et koolihoone on juba väga lagunenu. Nõo kiriku konvent arutas koolimaja ehitamise küsimust igal aastal, võttis vastu otsuseid ja kohustas mõisaid ehitusmaterjali vedama. Lõpuks, 1811. a. suvel, ehitati Nõkku uus kihelkonnakoolimaja.

Õpilaste arv oli aga neil aastail küllalt väike: 1811.—1812. a. õppis seal 5 ja 1812.—1813. a. 6 õpilast.

1815. a. rajati Nõkku kõrvuti kihelkonnakooliga veel valla-kool. Selleks otstarbeks ostsid Vastse-Nõo talupojad ühiselt ära endise köstri elumaja. Koolmeistriks paluti sinna kihelkonna

koolmeister C. Mettig. Nõo vallakooli esimesel tegevusaastal õppis seal 12 õpilast.

See kool eksisteeris aga ainult paar aastat. Juba 1817. a. kooli-aruandes märgiti, et Nõo vallakoolil pole enam talvest saadik oma hoonet ning mõis soovib ka edaspidi saata Vastse-Nõo lapsed kihelkonnakooli. Ja nii oligi.

Siitpeale võib rääkida taas ühest koolist Nõos. Kooli nimetati kihelkonnakooliks. Sisuliselt oli see kool aga neil aastail vallakool. Õpilased olid kõik Nõo vallast. Ka kihelkonnakooli programm ei erinenud sugugi tavaliste vallakoolide omast.

Kihelkonnakoolmeistri palgaks oli 1817. a. 18 vakamaad maad ja umbes 13 vakka vilja kihelkonnalt. 1829. a. otsustas kirikukonvent kihelkonnakoolmeistri palgaks määrata $\frac{1}{4}$ adramaad põldu, samuti heina- ja karjamaa ning lisaks veel igalt lapselt 1 koorem puid ja 1 nael küünlaid.

1825. a. tuli Nõkku köstriks Peeter Johanson, kes sai nüüd kihelkonnakooli juhatajaks. C. Mettig jäi tema abiks, koolmeistriks. Koolimaja oli kihelkonnakoolil väga hea. Õpilaste arv ulatus siin 1833. a. 19-le, 1837. a. aga 12—14-le.

Peagi aga oli selge, et Nõo vajas eraldi nii kihelkonnakooli kui ka vallakooli. Oli ju vallakool lastele vaid algteadmiste andjaks lugemises ja laulmises. Kihelkonnakooli ees seisis tollal juba suuremad ülesanded. See pidi ette valmistama vallakoolmeistreid ning haarama õpilasi kõikidest valdadest. Nõo kihelkonnakool ei saanud 19. saj. I poolel seda ülesannet täita, sest vallakooli puudumise tõttu õppisid seal oma valla lapsed ja teiste jaoks ei jätkunud enam ruumi. Jäi ju Nõos tegelikult 1819. a. talurahvaseaduses ette nähtud uut tüüpi kihelkonnakool rajamata.

Kirikukonvent arutas seda küsimust 10. mail 1836. a. ja otsustas kohustada Vastse-Nõo mõisat muretsema endale 1836. a. oktoobriks uue vallakooli hoone. Siis oleks kihelkonnakool saanud hakata õpetama ka teiste valdade lapsi.

Selle otsuse täitmise aga venis. 1837. a. 11. mail arutas kirikukonvent taas sama küsimust. Nüüd kohustati Vastse-Nõo mõisavalitsust järgmiseks aastaks vallakoolile ruumid muretsema. Sama kordus veel järgmisel aastalgi. Vallakooli hoonet aga ikkagi ei ehitatud. 9. jaanuaril 1839. a. võttis kirikukonvent vastu konkreetse otsuse: 4 nädala jooksul peab Vastse-Nõo mõisavalitsus kooli jaoks sobiva hoone leidma ja sellest kohe kirikueestseisjale teatama.

Alles nüüd asus Vastse-Nõo mõis koolimaja ehitama. Uus koolimaja valmis põhiliselt 1839. a. Koolitoale jäi vaid põrand

panemata. See lubati teha kohe järgmisel aastal. Tegelikult jäi aga kool paljudeks aastateks pörandata.

Uue vallakooli rajamise ajal lõppes vana kihelkonnakooli eluiga. Perioodil 1838.—1844. a. kihelkonnakool Nõos ei töötanud...

Uus periood Nõo kihelkonnakooli ajaloos algas 1844. a., mil 24. novembril avas oma ukseid juba uutel alustel töötav kihelkonnakool.

Esimesel aastal oli koolis 6 õpilast: Tähtverest-Ropkast, Meerilt-Unipihast, Lukelt-Pangodist, Aru mõisast ning Keeri ja Karlova poolt.

Vald andis õpilasele ülalpidamise tingimusel, et see pärast lõpetamist tuleb valda tagasi koolmeistriks. Vallal tuli maksta kihelkonnakooli õpilase ülalpidamise eest 250 rbl. aastas ning teatud hulk rukist, otra, puid, heina. Lisaks sellele andsid kihelkonnakooli õpilaste vanemad koolmeistrile 1 naela looma- ja 10 naela sealiha, 5 naela võid jm.

Peale valla poolt saadetute võis kihelkonnakooli astuda ka teisi õpilasi, kelle vanemad katsid õppimiskulud täielikult.

Õppeaineteks kihelkonnakoolis olid usuõpetus, geograafia, maailma ajalugu, looduslugu, emakeele lugemine ja kirjutamine ning matemaatika. Eriti suurt tähelepanu pöörati emakeele lugemisele ja kirjutamisele. Suuri edusamme saavutati ka matemaatikas.

Koolitöö kestis mardipäevast jüripäevani. Õpetajaks oli Jüri Niggol.

1847. a. lõpetas Nõo kihelkonnakooli esimene lend. Need 6 õpilast ei täitnud aga oma valdade lootusi. Ainult üks neist läks vallakirjutajaks, teised siirdusid talutööle.

Pikka aega oli kihelkonnakooli juhatajaks köster Peeter Johanson. Esimesel aastal oli koolmeistriks C. Mettig, 1845. a. peale aga köstri poeg Johann Johanson. Õpilaste arv koolis oli väga kõikuv. 1849. a. oli see 22, 1854. a. — 12, 1856. a. — 10, 1858. a. — 9, 1859. a. — 10. Vallakoolis käis samal ajal umbes 10 õpilast.

1860. a. sai kihelkonnakooli juhatajaks noor Johanson, tema abiks tuli 1863. a. koolmeister Kanswey. Õpilaste arv 1860. aastate I poolel oli pidevalt alla 10. Nii oli see 1860. a. 6, 1861. a. 9, 1862. a. 8, 1863. a. 7, 1864. a. 8. 1860. aastate II poolel õpilaste arv mõnel määral tõusis: 1865. a. 8, 1866. a. 19, 1867. a. 16, 1868. a. 12. 1870. aastail langes see aga uuesti. 1875. a. oli õpilasi Nõo kihelkonnakoolis kõigest kolm, 1876/77. õ.-a. 9, 1878/79. õ.-a. 13.

Uus etapp Nõo kihelkonnakooli arengus algas 1883. a., mil

koolijuhatajaks tuli tuntud helilooja Aleksander Sprenk-Läte. Nüüd hakkas kiiresti kasvama õpilaste arv, loodi uusi klassi- komplekte, tuli juurde uusi õpetajaid. Kui 1831/82. õ.-a. oli koo- lis vaid 4 ja 1882/83. õ.-a. 6 õpilast, siis 1883/84. õ.-a. kasvas õpilaste arv järsult 60-le. Koos Aleksander Lättega töötas koolis teise õpetajana Julius Plado ja 1884. a. alates ka Hermin Kodar- ras, mõlemad seminari haridusega.

Kahtlemata avaldas Nõo kihelkonnakooli arengule soodsat mõju kultuuritegelase Martin Lipu asumine Nõo pastori kohale 1884. a.

Kuni 1884. a. töötas Nõo kihelkonnakool 2 klassiga, siitpeale tõusis klasside arv aga 3-le, kusjuures 1884/85. õ.-a. õppis igas klassis 21 poissi.

1885. a. avati kooli juures veel neljas klass, mis oli tütarlaste jaoks. Nõo kooli asus sel aastal õppima 11 tütarlast, nende õpe- tajaks tuli Emilie Palm. Järgmisel õppeaastal oli tütarlapsi koo- lis vaid neli.

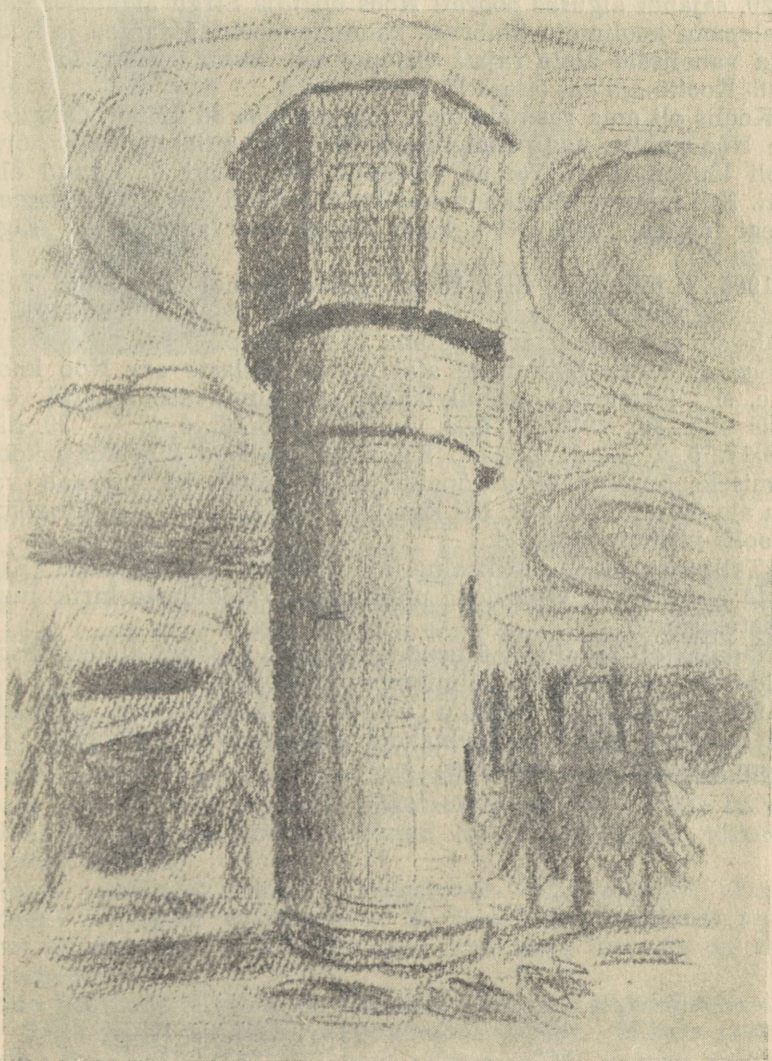
Õppetöö Nõo kihelkonnakoolis kestis tollal 16 nädalat: 1. ok- tobrist 1. maini. Koolipäevi oli 1831. aastani nädalas 4, edaspidi aga 5.

Aleksander Läte töötas Nõo kihelkonnakoolis kuni 1900. aastani. Temaga töötasid koos 90. aastate esimesel poolel Jaan Okas ja alates 1895. a. Theodor Roosileht. 1890. aastate teisel poolel, mil A. Läte õppis muusikat Dresdeni konservatooriumis, oli tema asetäitjaks Nõos Jaan Raudsepp. 1899. a. tuli Nõokku õpetajaks Tartu Õpetajate Seminari lõpetanu Johan Sirk, kes töötas siin 1906. aastani. Nagu kirjutab Johan Sirk oma mälestustes, olevat 1899/1900. õ.-a. A. Läte olnud küll veel nimeliselt kooli juhataja, kuid tegelikult täitnud tema kohustusi Johan Sirk. A. Läte andis vaid 6 tundi nädalas. 1900. a. suvel lahkus ta lõplikult Nõost ja asus elukutselise muusikamehena tööle Tartusse. Nüüd sai kooli- juhatajaks juba kümneaastase õpetajastaažiga Th. Roosileht, koolmeistriks jäi noor Sirk.

20. saj. alguses jätkas Nõo kihelkonnakool A. Lätte ajal alguse saanud õitsengut. Koolis töötas neli klassi. Õpilaste arv ulatus 1901. a. 77-ni, 1904/05. õ.-a. 72-ni.

1884. aastal ehitatud koolimaja oli täiesti ajakohane kahe- korruseline hoone (praegune Nõo Keskkooli internaat). Maja alumisel korrusel asusid õpperuumid, leerituba ja köstri korter, teisel korrusel aga poeg- ja tütarlaste magamistoad, nende vahel õpetaja elutuba ning maja otsas köstri virtina eluruum.

Õppeaineteks olid koolis katekismus, piiblilugu, kirikulugu, vene keel (eraldi hinnati lugemist, kirjalikke töid, õigekirjutust,

rääkimist ja grammatikat), eesti keel, rehkendamine, ajalugu, geograafia, looduse ajalugu, joonistamine, ilukiri ja laulmine.

20. sajandi alguses pöörati Nõos õpetaja Sirgu algatusel palju tähelepanu koolimaja ümbruse kaunistamisele. Maantee ja koolimaja vahelisele alale rajati viljapuu- ja õunapuud, kuhu istutati 69 viljapuud. Koolimaja ees õitses 19 roosipõõsast.

Koolis oli oma raamatukogu, mis sisaldas 86 köidet. Õpetuslik tase Nõo koolis, nagu mäletab J. Sirk, oli sajandi algul kõrge. Kooli lõpueksameil Tartus vastanud Nõo kooli lõpetanud alati hästi. Kui mõnest kihelkonnakoolist ei tulnud Tartusse eksameile ühtegi õpilast, siis Nõo kooli lõpetajate arv ulatus sageli 15—20-ni.

1906. a. lahkus J. Sirk Nõost. Tema asemele tuli nüüd Tartu Õpetajate Seminari kasvandik Karl Pehka. Teda asendas 1910. a. omakorda sama seminari lõpetanu Jaan Lillep.

Kui J. Sirgu lahkumise ajal ulatus õpilaste arv Nõo koolis 76-le, siis järgnevatel aastail langes see tunduvalt. 1910/11. õ.-a. õppis siin 39, 1912/13. õ.-a. — 24, 1915/16. õ.-a. — 39 ning 1916/17. õ.-a. — 41 õpilast. Ka nüüd oli Nõo kihelkonnakoolis peamiseks õppeaineks usuõpetus. Seda näitab ka kujukalt vastava ala õpikute rohkus. Nii kasutati 1910/11. õ.-a. Nõo kihelkonnakoolis järgmisi õpikuid:

«Tallinnamaa — eestikeelne lauluraamat», Martin Lipu «Koolilaste piiblitõlk», «Piltidega piiblitõlk», «Koolilaste kirikulugu» ja katekismus.

Nädalas oli tavaliselt 8 usuõpetustundi. Sajandi alguses lisandusid uute õppeainetena võimlemine ja käsitöö.

1920. a. pärast kodanliku võimu ja kooliseaduse kehtestamist muudeti Nõo kihelkonnakool 4-klassiliseks algkooliks, mis hiljem muudeti 6-klassiliseks.

E. Tasa (1903—1941)

Nõo kooli pika eksisteerimisaja jooksul on siin tegutsenud terve rida õpetajaid, kes on jätnud kooli ajalukku väga erinevaid jälgi. Üheks eredamaks tegelaseks on olnud kooliõpetaja ja lastekirjanik Eduard (alates 1937. a. Edur) Tasa.

E. Tasa sündis 5. mail 1903. a. Viljandimaal Võisiku vallas külasepa esimese pojana. Alghariduse sai ta Rannus Tamme algkoolis. Edasi õppis E. Tasa Võisiku valla ministeeriumikoolis ja Tartu Õpetajate Seminaris, mille lõpetas 1925. aastal. Suvevaheajal teenis ta ise endale kooliraha. Seminaris võttis osa õpilaste käsikirjalise väljaande «Kuma» koostamisest.

Aastail 1934—1940 töötas E. Tasa Nõo algkooli juhatajana.

E. Tasa oli laia silmaringiga tõsine koolimees. Ta valdas vene ja saksa keelt ning tundis sügavat huvi kirjanduse, teatri, kino ja kujutava kunsti vastu. 1930. a. reisis E. Tasa Rootsis ja Lätis.

Et meie lastel oli vähe lugemismaterjali, siis hakkas E. Tasa tõlkima teiste maade lastekirjanike teoseid. Ühtlasi proovis ta ka ise laste jaoks midagi kirja panna. 1924. a. alanud kirjanduslikest katsetustest kasvas välja vähemalt 13 iseseisvat raamatut, millele lisandus veel arvukalt tõlketekste. Erilise huviga tutvus E. Tasa Nõukogude Liidus ilmunud lastekirjandusega, tõlkides seda eesti keelde.

Tema loomingut trükiti «Õpilaslehes», «Lastelehes», «Laste Rõõmus» ja teistes väljaannetes. E. Tasa kirjanduslikust tegevusest puudub seni täielik ülevaade, sest tema looming on veel läbi uurimata.

Nõo koolmeistri sulest on ilmunud «Valimik lastenäidendeid» (I — 1929 ja III — 1933), «Tuulehobu» (1930), «Miks?» (1932), «Lastejutte» I—II (1937), näidend «Ema» (1930) ja veel mitmed teised. Nõo ja Unipiha õpilaste kirjanduslikku omaloomingut esitas E. Tasa väikestes raamatutes «Kooliteel» (1932) ja «Kodukurul» (1934).

Populaarteadusliku laadiga on «Tunne oma silma» (1932).

Õpilastele olid väga vajalikud ka E. Tasa koostatud «Geomeet-
riliste kehade pinnalaotised» ja «Looduslooline lugemik» I—VI
(1934—1935).

Palju saatis koolijuhataja Tasa korda kooli ümbruse kau-
nistamisel.

Eriti aktiivselt võttis E. Tasa osa ühiskondlikest organisatsioo-
nidest, mis tõstsid rahva kultuurilist ja hariduslikku taset. Nii
kuulus ta aastaid Tartumaa Õpetajate Liidu juhatusse, oli mit-
mes kohas (ka Nõos) avaliku raamatukogu juhataja ning loo-
duskaitse usaldusmees. E. Tasa sõnavõtud ja ettepanekud olid
Õpetajate Liidu juhatuse koosolekutel alati asjalikud ja võeti
vastu heakskiiduga.

E. Tasa tegevus nii kodanlikul ajal kui ka esimesel nõuko-
gude aastal ei meeldinud eesti reaktsioonilistele tegelastele ja
1941. a. 26. juulil hukati ta Tartu tankitõrjekraavis. Oli ju
E. Tasa alati olnud pahempoolsete vaadetega ja aastail 1940—1941
toetas Eestimaa Kommunistliku Partei poliitikat.

Edur Tasa nimi jääb alatiseks elama Nõo inimeste mäles-
tustes.

E. Tasa pühendus Nõo koolile uue hoone avamisel 28. okt. 1934

*
*
*

...Hämarusest nii läheneme valgusele, kiirtekimp kutsub
meid, sütitab kuni lõkkest saab leek.

Kes mäletab mehi, kes kord tagaegade hämaruses rajasid
radu, kündsivad esimest vagu maal, mis jõul ja nõul on sünnitanud
selle hoone siin.

Meie mälestame...

Sõmera alla täna siit sõna, muõla alla meeletuletus, kalmu
kallistust, haua põhja põrmule pai, Toonelasse tänu.

Tänu, isa, tänu, veli, külaonu, kuldakallis, võõras vapper
mees! Teie jõud, teie nõu koondab kokku meid, teie jõud, teie
nõu hoiab kokku meid.

Kivi on kindel, hoone püsib aegades, kõneleb kõigile vaevast, väsimatult tehtud tööst, kuid tegu on meiegi tänu.

Ei meiegi taha olla kustuv kuma öös, hingitsev lõke leel, tuli tuha all, tunneme, et noored me, hing helisev, jõud pakitsev pihdades.

Tegude tulle tuleme, käed kindlad, samm sirge, siht silmade ees!

Lubame olla need, kes kaevavad kraave, koristavad kive, lasevad põhja veed, et päikesele pääseks sigitav maaüsk.

Lubame rajada radu padrikusse, tõrjuda udud ja hallad, et kuivaksid viimased sood.

Killukesi

Nõo Mittetäieliku Keskkooli algpäevilt

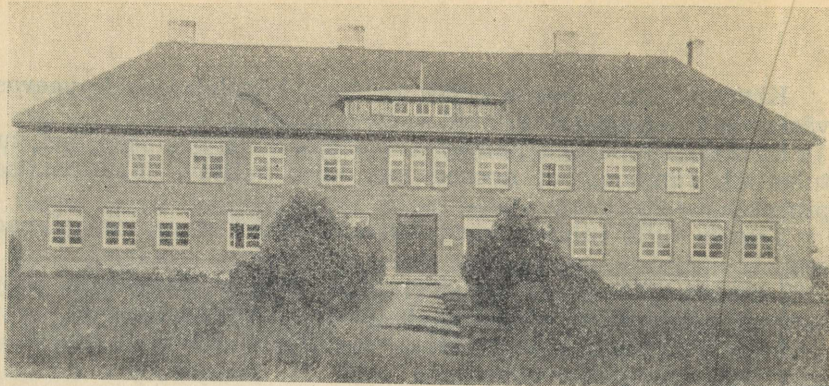
J. Lõhmus.

Saksa okupatsiooni ajal oli Nõo 6-kl. Kooli alumine korrus saksa võimude käsutuses. Ilmselt kavatseti kooliruumide kohandada mingiks otstarbeks, sest ühe klassitoa põrand oli tsementeeritud ja ka teistes ruumides oli tehtud ümberkorraldusi.

Pärast saksa fašistide väljakihutamist Eestist nägi Nõo koolimaja välja väga kurvana: põrandad olid lõhutud, aknaklaasid purustatud, seinad määritud, mööbel rikutud, õppevahendid ja raamatukogu hävitatud.

Suuri raskusi oli kooli komplekteerimisega. 1944. a. oktoobri lõpuks suutis Tartu maakonna haridusosakond põhikaadri komplekteerida siiski vilunud kutselistest pedagoogidest: direktoriks sai Oskar Toomsalu, õpetajateks Hilju Laja, Endel Prima, Alma Lipke ja Juhan Lõhmus, kellele lisandusid keskharidusega kutseta õpetajad Leili Rivis, Karin Johanson, Eha Kiiman, Hilda Kubbo, Vladimir Viljar.

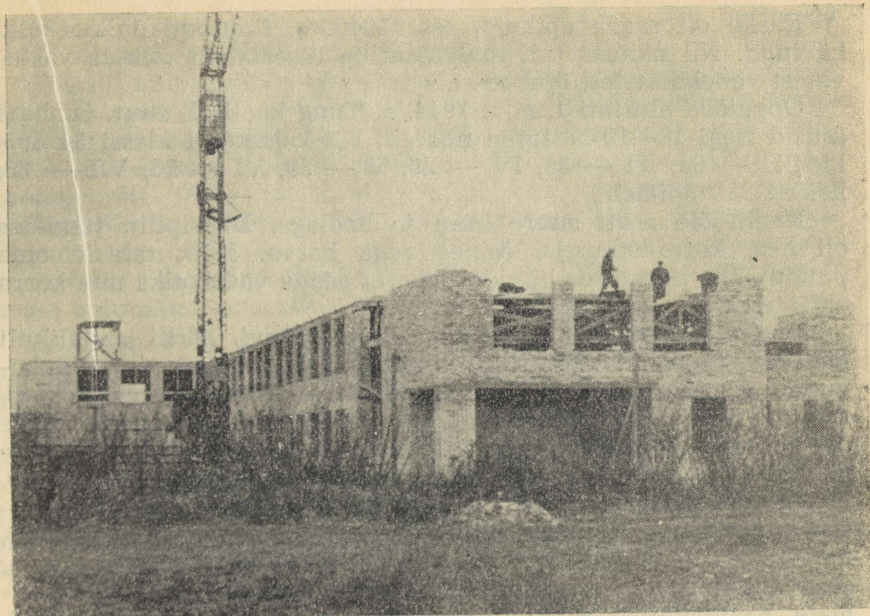
Et töö võiks alata, selleks oli vaja teha koolimajas põhjalik remont. Raskusi tekitas aga vastavate materjalide muretsemine, eriti raske oli hankida aknaklaasi. Klaase asendasid algul vineeritükid. Koolimaja korrastamisest võtsid osa nii õpetajad kui ka lastevanemad. Omalt poolt püüdis kaasa aidata ka kohalik täitevkomitee, kuid tema võimalused olid üsna piiratud ja seejärel piirdus abi peamiselt küttematerjali muretsemisega.

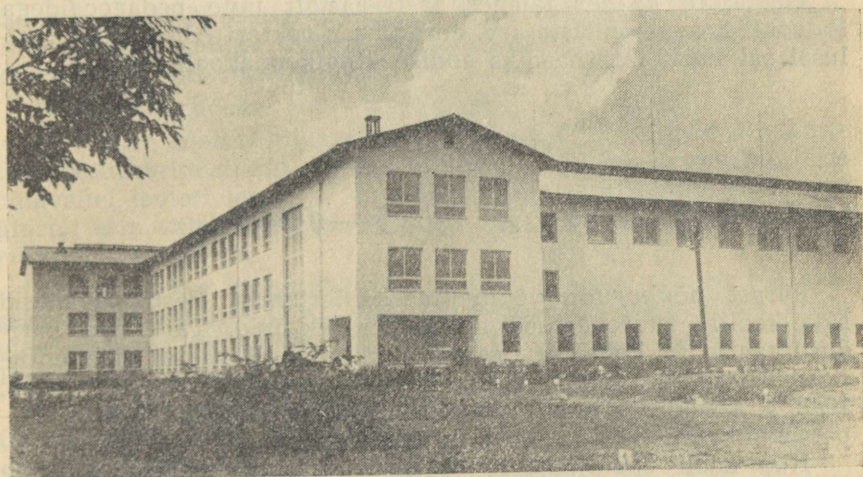
Vana koolimaja.

Ehitame uue koolimaja!

Müürid kerkivad...

Valmimise aasta 1963.

Raske oli saada õpikuid, sest 1940. a. ilmunud õpikud olid hävinud. Nii näiteks tuli matemaatika ülesandeid tõlkida vastavatest venekeelsetest õpikutest.

Õppetööd alustati 1. nov. 1944. a. Tung kooli oli suur. Õppima asusid isegi 18—19-aastased noored. Nii kogunes I klassi 34 õpilast, II — 38, III — 38, IV — 29, V — 29, VI — 26, VII — 36, kokku 230 õpilast.

Koolitööle asuti suure innu ja hoolega. Distipliin tundides oli hea, korrarikkumisi esines väga harva. Kõik tahtsid oma puudu jääke hariduses likvideerida, et saada väerikaiks uue korra ehitajaiks.

Koolis tähistati mitmesuguseid tähtpäevi. Eriti pidulikult pühitseti Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni ning Nõukogude armee aastapäevi. Korraldati lastevanemate koosolekuid, kus tutvustati uut koolikorda jne. Kaugemalt koolis käijatele organiseeriti internaat. Sooja lõunat valmistati neile vanemate poolt toodud toiduainetest. Õnnestus ka kooli esimene nääripidu, kus ettekannetega esinesid nii õpilased kui ka õpetajad. Ümbruskonna naislauljatest, kelle tuumiku moodustasid õpetajad, moodustati koor. 1945. a. määrati kooli direktoriks Rudolf Tamm, suur lillekasvatuse entusiast. Uus direktor pani aluse ka kooliaiale. Kooli ümber rajati lillepeenraid ja istutati juurde ilupuid. Veel praegugi öitsevad vana koolimaja juures valged poogitud sirelid.

Õpetajate kaader täienes aasta-aastalt uute pedagoogidega. Pidevalt kasvas õpilaste arv. Järgmise direktori Alma Viira taotlusel sai kooli internaadiks endise kihelkonnakooli hoone.

Nõo kool aastail 1945—1965

Pärast nõukogude võimu taaskehtestamist Eestis avanesid Nõo koolile suurepärased arenguperspektiivid. Tartumaa haridusorganite ja kohalike õpetajate initsiatiivil hakati täie entusiasmi looma uut, nõukogude kooli. Tõsi, sellega alustati varem, 1940. a. ajalooliste juunipäevade järel, kuid sõda ja fašistlik okupatsioon katkestasid kolmeks aastaks kogu töö.

Nõo kooli õpetajatepere töötas väsimatult selleks, et luua normaalsed tingimused õppetööks, rajada õppevahendite baas ja hakata ellu viima uut õppe-kasvatustöö süsteemi.

1944/45. õppeaastat alustati 1. nov. 1944. a. 230 õpilasega (7 klassikomplekti) 10 õpetaja juhtimisel.

Energiliselt asuti looma kommunistlikke lasteorganisatsioone. Juba 28. nov. 1944. a. pandi Nõo Mittetäieliku Keskkooli õppenõukogu otsusega alus kooli pioneeriorganisatsioonile, mille loomisel abistas kooli kohalik parteiorganisatsioon ja ELKNÜ maakonnakomitee. 1945. a. algul hakkas kooli vanempioneerijuhiks õpetaja Karin Johanson. Sel ajal tegutses kaks pioneerisalka. Õppenõukogu otsusega 22. märtsist 1945. a. juhiti tähelepanu asjaolule, et seoses pioneeriridade kasvuga tuleb pioneere julgelt kaasa tõmmata kasvatusküsimuste lahendamisele.

6. veebr. 1945. a. otsusega loodi koolis punanurk, asutati seinaleht «Tõusutee» ja moodustati kooli kehakultuurikollektiiv, mille nõukogu eesotsa sai koolijuhataja O. Toomsalu.

Ka kunstilise isetegevuse põllul aeti esimesed vaod: asusid tööle rahvatantsurühm ja näitering. 16.—17. juunil 1945. a. asetleidnud maakondlikust õpilaste isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadist Tartus võtsid osa Nõo kooli deklamaatorid ja rahvatantsijad. Kanti ette ka laulumäng, millega pääseti edasi sama kuu lõpus toimunud vabariiklikule olümpiaadile.

15. okt. 1945. a. otsustati õppenõukogu koosolekul luua Nõo kooli kommunistlike noorte algorganisatsioon, kelle tööst kohustusid osa võtma ka kõik õpetajad. Oma loengulis-propagandistlikus töös käsitlesid viimased noorsooühingu juhtivat osa, tutvustades noortele N. Ostrovski elu ja loomingut, ÜLKNÜ kangelasliku võitluse ajalugu Suures Isamaasõjas jne. Sellega pandi alus komsomoli poliitõpperingidele.

ÜLKNÜ ridadesse astus 2 poeglast ja 7 tütarlast.

Õpetajate enesetäiendamine muutus süsteempärasemaks. Lülituti poliithariduslikku töösse kohaliku rahvamaja juures, kus omavahel jaotati loengute ja ettekannete teemad ning asuti neid ühiselt ette valmistama loengulis-propagandistlikuks tööks ümbruskonna elanikega.

Pedagoogilise meisterlikkuse tõstmise ja metoodilise töö aluseks sai kogemuste vahetamine näidistundide näol. Meile teada olev esimene näidistund anti 16. dets. 1945. a. õpetaja Endel Prima poolt III klassis.

Nõo kooli õpetajad täitsid kohusetundlikult klassiväliseid ja ühiskondlikke ülesandeid. Ühiselt võeti osa riiklikest aktsioonidest, löödi kaasa kõigil laulupidudel.

Nõo kooli ajaloo seisukohalt on väga tähtis õppenõukogu koosolek 23. sept. 1947. a., mil pandi kindlapiiriline alus sõpruse

ja internatsionalismi kasvatamisele noorsoo hulgas. Alustati kirjavahetust teiste NSV Liidu vennasvabariikide noortega.

Aastail 1945—1950 kõikus õpilaste arv koolis 160—200 vahel (7 klassikomplekti), õpetajaid oli kümme-kond.

Kooli laiendamist pidurdas tunduvalt ruumide kitsikus. Tartu-maa inseneri D. Roosi projekti järgi 1934. a. valminud koolimaja alumisel korrusel asus 4 klassiruumi, ülemine oli esialgu õpetajate ja majahoidja kasutada. Kooli saaliks oli kitsas koridor, kus toimusid kehalise kasvatuse ja laulmise tunnid, seal viidi läbi ülekoollised üritused ja tegeldi ka spordiga.

1951. a. sai direktoriks Kalju Aigro. 1. sept. 1953. a. reorganiseeriti Nõo 7.-kl. Kool Nõo Keskkooliks. Selleks oli ka ülim aeg, sest 1952/53. õ.-a. talveks oli koolis juba 11 klassikomplekti (I—IV kl. — 5, V—VII kl. — 6) ja õpilaste arv oli tõusnud 276-le, õpetajaid oli sellal 19. Muidugi leidis ka pessimiste, kes ei uskunud keskkooli elujõudu Elva ja Tartu külje all. Elu on aga kinnitanud selle sammu õigsust.

Kooliruumide laiendamiseks ehitati Elva Ehitustrusti poolt 1. jaanuariks 1956 ümber endine Maanuse talu elumaja, kuhu alumisele korrusele sisustati 3 klassiruumi, ülemisele aga paigutati 1957/58. õ.-a. kooli internaat.

Nn. «roosa maja» on ümber ehitatud 115-aastasest köstri-majast, mis lagunenuna oli muudetud saunaks. Kogu ehitus lammutati alusmüürini ja uus hoone valmis kapitaalremondi sum-madega 1955. a. talveks.

Internaadihoone on ehitatud ümber kihelkonnakooli endisest majast ja valmis põhiliselt 1952. aastaks.

Oma esimese lennu (14 lõpetajat) saatis Nõo Keskkool ellu 22. juunil 1957. a. Lõpuaktusel esitasid abiturienti õpetaja R. Jürme poolt selleks sündmuseks loodud laulu, «Hüvasti, kool!». Mälestuseks tulevastele põlvedele istutas I lend Elva-Tartu maanteelt kooli suunduva teelõigu äärde 22 tamme. Istu-tajate seas olid ka tollaegne haridusosakonna juhataja L. Raid, direktor K. Aigro ja klassijuhataja L. Kalvet.

Oma elurõõmsa rütmi ja eduka õppe-kasvatuseõõga tõmbas Nõo Keskkool juurde üha enam noori. 1957/58. õ.-a. ületas kooli õpilaste arv esmakordselt 400 piiri. Teravalt tõusis taas päeva-korda uue koolihoone ehitamise küsimus.

3. dets. 1960. a., s. o. kooli 274. aastapäeval, asetati pidulikult nurgakivi Nõo Keskkooli uuele hoonele.

1961. a. alustati uue koolihoone ehitustöödega ja 8. juulil 1963. a. võttis riiklik komisjon selle vastu.

I lend 1957. a.

X lend 1966. a.

Soome Haridusministeeriumi delegatsioon arvutuskeskuses.

Festivalikülastajatega Vilniuse 23. Keskkoolist Otepääl.

31. aug. 1963. a. toimus uue koolihoone avamine ja õppeaasta avaaktus. Traditsioonilisest lindi läbilõikamise tseremooniast võtsid osa Tartu raj. TSN Täitevkomitee esimees R. Kurvits, haridusosakonna juhataja V. Johanson jt.

Uue koolihoone ehitamisest võtsid aktiivselt osa õpilased, õpetajad ja lastevanemad. Päris mehemoodi töötas õpilaspere 1963. a. Vaatamata sellele, et koolihoone ehitusobjektile oli hädasti tarvis töökäsi, mindi veel appi põllumeestele. Tutvunud 18. mai üldkoosolekul kevadtööde käiguga kooli piirkonna majandeis, otsustas Nõo Keskkooli kollektiiv korraldada kartulipaneku kümme-päevaku, mille jooksul kohustuti panema kartuleid 15 ha suurusel külvipinnal. Ühise pealehakkamise tulemusena panid rajooni õpilased kartuleid 260 hektarile, üleskutse autorid ise aga ületasid võetud kohustuse poole võrra. Tublide töösaavutustega võeti vastu pioneeriorganisatsiooni 41. aastapäev ja mindi vastu NLKP 60. aastapäevale. Oma osa selles on Nõo Keskkooli partei algorganisatsioonil, mis loodi 1962. a.

Ka suvi oli töörohke. Nõo Keskkooli õpilased tegid Nõo ja Nõgiaru sovhoosis ning «Edasi» ja «Komnoore» kolhoosis 7500 tööpäeva. Sama palju töötati koolimaja ehitusel. Üldse abistati ehitajaid 22 000 töötundi.

Uus keskkoolihoone ehitati 600 õpilasele ja selle tööjoonised valmistas ENSV RMN Ehitusvalitsuse RPI «Estonprojekt» (projekti peainsener K. Ruubel ja projekti autor K. Lassmann).

Koolihoones asuvad 15 klassiruumi, füüsika-keemiaklass koos laboratooriumidega, rauatöökoda, laulu- ja keelteklass.

Ei ole unustatud ka ilu. Koolihoone esteetilise välimuse eest hoolitses Kunstifondi Tartu Osakond, kust telliti sisekujundusprojekt (kunstnik Ü. Sirp). Selle järgi valmisid metallehistöö peasissekäigu juures (kunstnik K. Polli), klaasvitraažid trepikoja akendel (kunstnik M. Kukke) ja purskkaev (kunstnik E. Taniloo).

Uus ja ajakohane koolihoone kohustas kogu kollektiivi töötama senisest veelgi paremini. Hoogustus pioneeri- ja komsomolitöö. Elavnes tegevus klassivälistes ringides. Uutele alustele viidi meetodiline töö. Nõo Keskkool sai baaskooliks ümbruskonna 8-klassilistele koolidele (Kambja, Kammeri, Reola, Kuuste) ja algkoolidele (Luke, Tõravere, Külitse, Unipiha) ning moodustati ühised piirkondlikud ainingid.

Nüüdsest peale hakati eesrindlikke kogemusi omandama koos. Üksteise ees polnud enam «ametisaladusi», kuidas anda häid tunde, kuidas lahendada raskemaid kasvatusprobleeme, kuidas rakendada õpilasi vabal ajal. Selliseid meetodikaringe oli seitse ja iga ring korraldas aastas neli töökoosolekut. Meetodilise töö

raames valmistati ette näitlikke tunde, kus võeti põhjaliku vaatluse alla mitmed meetodilised probleemid. Igall kevadel viidi läbi õpetajate ja õpilaste valmistatud õppevahendite piirkondlik näitus. 1966. a. maikuus leidis Nõo Keskkoolis aset esmakordselt meetodiline konverents.

Viljakaks on kujunenud koostöö Tartu Riikliku Ülikooliga. Vastava lepinguga 3. detsembrist 1963 on Nõo Keskkool TRÜ õppebaasiks füüsika-matemaatika, bioloogia-keemia, võõrkeelte ja vene keele osas. Nimetatud ainetes toimub Nõo Keskkoolis üliõpilaste pedagoogiline praktika.

Ei saa mainimata jätta ka koostööd Struve-nimelise Tõravere Astrofüüsika Observatooriumi teadlastega, kes viivad läbi töö- ja erialapraktikume oma laboratooriumides ja töökodades ning õpetavad eriaineid meie õpilastele.

Tulevased füüsikud, matemaatikud ja põllumajanduse spetsialistid peavad tundma ka kunsti. Seetõttu oleme tänulikud sellele suurele tööle, mida teevad Nõo Keskkooli õpilaste esteetilise kasvatusheaks Tartu Riiklik Kunstimuuseum, ENSV TA Etnograafiamuuseum ja Elva Koduloomuuseum.

Uute erialade sissetoomine, viljakas koostöö naaberkoolide ja TRÜ-ga, kooli pedagoogilise kollektiivi püüd anda õpilastele edasi võimalikult rohkem, kõik kandis ka vilja.

Keskkooli loomise ajast on kasvanud õpilaste arv, pioneeri- ja komsomoliorganisatsiooni tähtsus ning õpetajate hariduslik tase.

Seisuga 1. jaanuar	Klasse	Õpilasi	Pioneere	ÜLKNÜ liikmeid	Õpetajaid	
					üldse	kõrgema haridusega
1954	14	286	92	17	20	1
1955	16	332	86	26	23	1
1956	17	354	100	22	26	6
1957	18	380	98	27	29	8
1958	21	422	69	30	33	8
1959	20	400	72	52	31	9
1960	20	416	109	83	34	10
1961	21	426	116	89	34	13
1962	20	388	109	67	35	15
1963	22	426	123	114	36	17
1964	19	480	155	140	44	15
1965	18	562	183	188	44	23
1966	21	651	188	236	51	25

Tere tulemast

Külalised... külalised... Külalised tulevad ja külalised lähevad, kuid midagi jääb. Jääb meile ja jääb neile. See «midagi» pole ainult lahkumisel lausunud ja külalisteraamatusse kantud viisakad tänusõnad, vaid soe tunne, et lahkutakse sõpradena, kogemuste võrra rikkamana.

Meie koolis on käidud igalt poolt: küll ligidalt, küll kaugelt, küll oma vabariigist, küll väljastpoolt. Eks meelitajaks ole eelkõige kuulus arvutusmasin.

Kõigist, keda me koolimaja seinte vahel oleme kohanud, ei jõuakski rääkida, piirdugem ainult kaugematega. Kuid ega me seetõttu sõpru oma vabariigist vähem hinda. Nõo Keskkoolis on oodatud iga külaline, olgu ta Elvast või Helsingist, Leedust või Leevakult.

1966. a. aprillis oli koolis kuulda arusaamatut kõnet: 8. klassi õpilased harjutasid ungarikeelset tervitust, et vastu võtta Ungari haridusalal töötajaid. Delegatsiooni koosseisu kuulusid Ungari RV kultuuriministri asetäitja hariduse alal Jenő Lugossy, Riikliku Pedagoogika Instituudi direktor Jozsef Szarka ja Budapesti linna muusikalise kasvatuses inspektor Magda Lugossy. Külalisi liigutas ja üllatas nii emakeelne tervitus kui ka väike sisukas näitus Ungari RV saavutuste kohta.

Samal kuul kuulsime oma seinte vahel ehtsat saksa keelt. 13.—16. aprillini viibis Eesti NSV-s Saksa DV Haridusministeeriumi delegatsioon. Meie õpilased tutvustasid neid koolimajaga, kusjuures vestlus toimus saksa keeles. Prof. G. Wilms ütles: «Pean avameelselt tunnistama, et olin üllatunud, kui hästi õpilased saksa keeles esitatud probleeme mõistsid. Et seda saavutada, peab saksa keele õpetus heal järjel olema.»

25. aprillil 1966 ütlesime «terve tuloa meidän kouluumme» Soome haridustöötajatele. Delegatsiooni eesotsas oli Soome Haridusministeeriumi kantseleiülem Heikki Hosia. Ka neilt jäid tänusõnad ja parimad soovid külalisraamatusse.

Jah, külalised tulid ja läksid ning andsid rõõmu ja elevust.

Komsomolielust

Suurema osa Nõo Keskkooli õpilasperest moodustavad kommunistlikud noored. Nende arv ja osatähtsus koolis on aasta-aastalt kasvanud. Kui 1963/64. õ.-a. lõpul oli koolis kommunistlikke noori 149, siis 1964/65. õ.-a. lõpuks oli neid juba 196. 1965/66. õ.-a. kuulus Nõo Keskkooli komsomoliperre 241 kommunistlikku noort.

Komsomolitööd koolis juhib komsomolikomitee, mille koosseisu kuuluvad tublimad ja võimekamad kommunistlikud noored. Kaks viimast aastat on I sekretärina komsomolielu juhtinud Niina Andrejeva, kevadel võttis tema töö üle Ester Mägi. Tublimad komsomolitöös on veel Ene Pääro, Maie Lokko, Anne Kom-mussaar jt.

1963/64. õ.-a. alates tegutseb Nõo Keskkoolis «Huvitavate kohtumiste klubi», mille ürituste raames on toimunud palju sisukaid kohtumisõhtuid.

Komsomolitöö käigus on Nõo Keskkoolis välja kujunenud toredaid traditsioone. Näiteks viiakse igal sügisel komsomoliorganisatsiooni sünnipäeval ja kevadel 1. mail läbi gruppide ja pioneerirühmade vaheline võistlus tõrvikutega teatejooksus. Jooks toimub õhtupimeduses läbi asula ja on väga populaarne. Pärast jooksu toimub kooli saalis võitjate autasustamine, päevakohased viktoriinid ja muidugi tantsitakse.

Meie koolil on veel palju traditsioone, toredamad neist on seotud kooli aastapäeva tähistamisega. Sel päeval antakse abituriumile pidulikult kätte kooli lõpumärgid. Sellel kombel on juba aastatepikkune ajalugu, kuid kooli 279. aastapäeval lisandus sellele veel palju muudki. Nimelt kinkisid õpilaspere ja õpetajad oma koolile lipu, mis kogu koolipere ees komsomolikomiteele pidulikult hoiule anti.

Kõik Nõo Keskkooli endised ja praegused õpilased andsid lipule töötuse hoida alati kõrgel oma kooli head nime.

Õigus lippu pidulikel puhkudel saali tuua antakse alati kooli tublimatele õpilastele.

Kooli 279. aastapäeval pandi alus veel teiselegi traditsioonile. Nimelt anti 11. klasside õpilastele nn. elutuli, mille need omakorda kevadel, pärast kooli lõpetamist, oma järglastele, tulevasele abituriumile, edasi annavad.

Meie kooli kommunistlikel noortel on palju sõpru teistes liiduvabariikides, tegutseb ka «Rahvaste sõpruse klubi». Juba mitmendat aastat on igal komsomoligrupil kindel liiduvabariik, mille kohta kogutakse ja säilitatakse materjali sõprusnurkades.

Näärivaheajal oli meie kooli 15-liikmelisel delegatsioonil meeldiv võimalus osa võtta kahest rahvaste sõpruse festivalist. Algul viibisime Kiievis, sealt sõitsime edasi Moldaaviasse Beltsõ linna.

Unustamatud olid festivalipäevad Kiievis, kuhu olid kokku tulnud delegatsioonid kõikidest liiduvabariikidest. Esimesel päeval kohtusid pressikonverentsil noored palavast Usbekistanist ja tuulise Läänemere kaldalt, tüdrukud Leedu merevaigurannikult ja Kaukaasia mägirahvaste tarmukad pojad. Kõik delegatsioonid esinesid oma rahvarõivastes. Toredad olid kohtumised noorte vahel pärast piduliku tseremoonia lõppu. Meie delegatsioon leidis eriti palju sõpru Armeenia ja Moldaavia noorte hulgast, kaua ei vaibunud laulud ega lõppenud tantsud.

Palju meelde jäävat nägime ka teistel päevadel. Alatiseks jääb meelde suur näärkontsert Kiievi Pioneeride Palees. See imeloss väaris tõesti oma nime.

Kiievist lahkudes oli kõigil palju uusi sõpru, kelle kirju alati kannatamatult oodatakse.

Beltsõ festivalil kujunes meeldejäavamaks kohtumine noorkaardiväelase Boriss Glavani emaga, kelle teine poeg Mihhail lahingutes Eesti pärast ja on maetud kuhugi meie vabariiki. Ta palus meie kommunistlike noorte ja pioneeride abi oma poja kalmu otsimisel. Alles hiljuti selgus, et otsitud haud asub Petseri lähedal Rotovo külas. Sellest teatati ka emale. Juba teist aastat toimus meie koolis rahvaste sõpruse festival. Kolme päeva vältel tutvusid külalised meie kooliga, käisid Tõraveres, Otepääl, tutvusid ka Tartu vaatamisväärsustega. Festivali pidulikule avamisele järgnes kohvik-klubi õhtu, kolmandal õhtul istuti koos lõkketule ümber. Sedagi traditsiooni tahaks järgnevatel aastatel jätkata.

Nõo Keskkooli 20-liikmeline koondrühm võttis 1966. a. kevadel osa Trepimäel toimunud Tartu rajooni kommunistlike noorte kokkutulekust. Viis toredat päeva Võrtsjärve kaldal olid ühtlasi tööks kui ka puhkuseks. Ilmataat oli ka meie poolt: päike saatis meid nii loengutel kui ka järverannas.

Võistluses populaarsema koondrühma nimele suutsime napilt edestada oma igipõliseid rivaale, Elva Keskkooli õpilasi.

Vabariiklikul kommunistlike noorte kokkutulekul Valgejõel koosnes Tartu rajooni koondrühm valdavas enamuses Nõo Keskkooli õpilastest.

Käesoleval õppeaastal juhib meie kooli komsomolielu komitee, kuhu kuuluvad järgmised õpilased:

Ester Mägi — I sekretär
Peep Gorinov — II sekretär
Ene Kaldoja — III sekretär
Anne Kommussaar — komsomoliprožektor
Ene Pääro — «Rahvaste sõpruse klubi»
Rein Prank — õppe-kasvatustöö sektor
Agu Eensaar — massilise poliitilise töö sektor
Villu Praks — raadisosõlm
Mari Minev — ühiskondlikult kasuliku töö sektor
Maie Raatma — sanitaar-alase töö sektor
Tiia Kuustik — gruppide töö sektor
Ülo Saluäär — patriootilise töö sektor
Peeter Alasepp — sporditöö sektor
Maie Lokko — pioneeritöö sektor.

Meie pioneeriorganisatsioon

Toremaid kordaminekuid on ka kooli noortel leninlastel.

Nii võtsid viiekümnendate aastate algul kooli pioneeritöös tähtsa koha mitmesugused ainealased koondused: «Füüsika kui huvitav õppeaine», «Kuulsad vene maadeuurijad», «Noorsookirjanikud A. Gaidar ja N. Ostrovski.» jt. Tähistati A. H. Tammsaare sünniaastapäeva, korraldati koondusi vene keeles. Kooli raamatukogus töötas raamatusõprade ring. Tujuküllased olid lõkkeõhtud koos Meeri Lastekodu pioneeridega.

1954/55. õppeaastal oli kõige meeldejäävam suur maleva-koondus teemal «Au Sulle, kodumaa!». Elva pioneeride sõpruslõkkest võtsid osa ka Nõo Keskkooli ja Palupera 7-kl. Kooli leninlased. Aktiivselt tegutsesid Nõos timurlaste grupid.

1955. a. suvel avati maleva telklaager Pühajärve ääres. Järgmisel aastal rajooni pioneeride kokkutulekul Elvas tuli üldvõitjaks Nõo Keskkooli pioneerimalev.

1955/56. õ.-a. kohtuti filmi «Andruse õnn» peaosatäitja Enn Adussoniga; Georg Otsaga ja Gennadi Podelskiga.

Kui 1960. a. sügisel kuulutati välja üleliiduline pioneerimalevatevaheline kaksaastak, siis lülitus sellesse ka Nõo Keskkooli pioneerimalev. Tänu vanempioneerijuht Maie Jänese ener-

gilisele organiseerimisele hoogustus pioneeritöö. Rühmad asusid taotlema nimetust «Rühm — seitseaastaku kaaslane». Suuremat tähelepanu hakati malevas osutama rahvaste sõpruse alasele tööle. Astuti kirjavahetusse Leedu, Ukraina, Moldaavia, Saksa DV ja Bulgaaria pioneeridega.

Maleval oli oma küülikufarm 340 hoolealusega. Korraldati maleva telklaagreid Võrtsjärve ääres.

1962. aastal asus vanempioneerijuhina tööle Elfriede Janson. Pioneeride arv selleks ajaks oli tõusnud 163-le. Suuremat rõhku hakati panema õppeedukusele. Hinnatavaks saavutuseks võib pidada V rühma esikohta III pioneeriastmes Tartu rajooni pioneeride kokkutulekul Pangodis. Malev tunnistati parimaks rajoonis ja sai rändvimpli.

Suure osa 1963/64. õppeaasta pioneeritööst võttis enda alla V. I. Lenini elu ja tegevuse uurimine. Klassides sisustati rahvaste sõpruse nurgad. Huvitavad olid kohtumised Tambovi oblastikomitee sekretäri sm. Trofimovaga, Donbassi pioneeridega, Leedu komsomolitöötajatega ja Armeenia NSV noorte viulda-jatega. Klassides loodi nn. kolmikgrupid, kes asusid võitlusse kõrge õppeedukuse eest. Autoriteedi võitsid malevanõukogu lahtised istungid. Nii head kui ka halba kajastati pioneeride kiires «Ai-ai-ai!». Juuni algul võeti osa rajooni pioneeride järjekordsest kokkutulekust, kus kaitsti esikohta III pioneeriastmes. Ka malev ei loovutanud rajooni parima nimetust.

1964. a. sügisel lülitusid Nõo Keskkooli leninlasedki üleliidulisse pioneerimalevatevahelisse võistlusse. Kuuest põhisuunast, mis kolmaastakuks välja kuulutati, võeti erilise tähelepanu alla «Pioneeride rahu ja sõpruse marss», «Lahingukuulsuste retk» ja «Ekspeditsioon Lenini nõuandel». Rohkem on jõutud korda saata sõpruse süvendamisel rahvaste vahel. Nii valmistasid rühmad kõikide maade pioneeride kaelarätid, korraldati joonistusnäitus «Rahu ja õnn kogu maailmas», kohtuti TRÜ Rahvaste Sõpruse Klubiga, astuti kirjavahetusse kõigi liiduvabariikide pioneeridega jne. 1964. a. alates kujunes kauniks traditsiooniks rahvaste sõpruse festivalide korraldamine. 1965. a. märtsis olid meil külalised Vilniusest ja Tambovi ning Saraatovi oblastitest. Mitmed kirjasõbrad võtsid osa ka meie festivalist 1966. a. kevadel.

Loomulikult on meid teiste juurdegi külla kutsutud. Nii külastas meie delegatsioon 1964. a. sügisel Tambovi oblastis Mitšurinskis toimunud noorte naturalistide-mitšuurinlaste kokkutulekut. Eriti meeldejäävad olid aga festivalid, mille korraldasid eelmisel talvel Kiievi 168. Keskkool ja 14. Internaatkool ning Moldaavia NSV Beltsõ linna Pioneeride Palee.

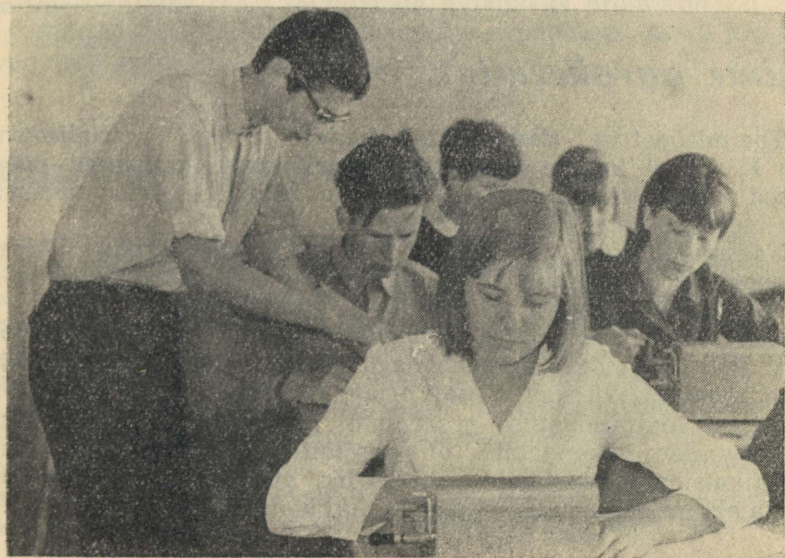
Tutvutakse Moldaavia-sõprade kingitustega festivalipäevilt.

Komsomoli koondrühm (ees vasakult kolmas õp. M. Sauvere) enne väljasõitu rajooni kommunistlike noorte kokkutulekule 1966. a. juunis.

Matemaatikaklassi õpilased K. Eskusson ja L. Saar praktikal kooli arvutuskeskuses.

XI klassi matemaatikud töötamas klahvarvutusmasinateel «BK-1».

Malev kogub ka materjali Suures Isamaasõjas langenud nõolaste kohta. Punased jäljekütid uurisid välja, et Nõo ühishauda on maetud 63 sõdurit. Ühe langenu omastega, kes elavad Ukraina NSV-s, on meil kirjavahetus.

1964. a. sügisel asus maleva Lenini muuseumi aktiiv koguma materjale V. I. Lenini elust ja tegevusest. Järgmisel aastal avati koridor — Lenini muuseum, kus 15 stendil oli välja pandud arvukalt pildimaterjali ja kirjutisi. Palju koondusi on pühendatud Lenini ideede ellurakendamise tundmaõppimisele teemal «50 aastat nõukogude võimu».

Kooli pioneeride šefluse all on Nõgiaru, Nõo sovhoosi ja Tõravere lasteaiad, Luke, Tõravere ning Külitse algkoolid.

Aktiivne on osavõtt maleva isetegevusringide tööst. Tegutsevad pioneeride ansambel, mudilas- ja lasterahvatantsurühmad. Kõikides klassides on oma agitgrupid.

Unustatud ei ole ka sporti.

1964/65. õ.-a. tunnistati Nõo Keskkooli pioneerimalev taas primaks rajoonis. Tõsi, mullu kaotati see nimetus küll Elva Keskkoolile, kuid see-eest saavutati esikoht vabariigis põhisuunal «Pioneeride rahu ja sõpruse marss».

Võib julgesti öelda, et Nõo Keskkooli pioneeriorganisatsioon on andnud oma parima noorte kommunistliku maailmavaate kujundamisel.

Õpime agrookeemiat

Tootmisõpetuse sisseviimisel keskkoolidesse spetsialiseerus Nõo Keskkool kahele polütehnilise tööõpetuse kallakule: poeglapsed traktoristi-masinisti erialale ja tütarlapsed loomakasvataja-mehhanisaatori kutsealale.

Baasmajanditeks said Nõo ja Nõgiaru sovhoosid ning «Edasi» kolhoos. XI klassis sooritavad õpilased oma kutsealal eksami ja saavad vastava kvalifikatsiooni koos kutsetunnistusega.

Lähtudes õpilaste ja lastevanemate soovist ning kokkuleppel Eesti Põllumajanduse Akadeemiaga asendati 1965/66. õppeaastal loomakasvataja-mehhanisaatori eriala agrookeemiaga.

Pärast tootmisõpetuse programmi piiramist ja tundide ning praktikumide vähendamist on eksamite sooritamine riiklikule kvalifikatsioonikomisjonile vabatahtlik, kuid see-eest tuleb sooritada eksam kooli juures moodustatud komisjonile.

Kuigi algul puudusid kogemused tootmisõpetuse korraldamiseks keskkoolis ja õpebaas oli nõrk, on kõik õpilased sooritanud nõutavad eksamid.

Enamik kooli lõpetanutest on valinud koolis õpitule lähedase eriala. 1964. a. said õpilased esmakordselt lõputunnistusega koos ka kutsetunnistused. 24-st lõpetajast siirdus 11 edasi õppima EPA-sse ja mitmed asusid õpitud eriala lähedasele tööle.

Kui põllumajanduse mehhaniseerimise eriala on enamikes maakesk-koolides ja vastava ala õppeprogrammid on juba tuttavad, siis agrokeemia on kindlasti uudne.

Baasettevõtteks agrokeemikutele on Eesti Põllumajanduse Akadeemia. Agrokeemia grupi õppeplaanis on üldainetena masinaõpetus, tootmise organiseerimine ja elektrotehnika.

Erialastest ainetest õpitakse IX kl. laboratoorset tehnikat, s. o. laborandile vajalikke teadmisi ja praktilisi oskusi.

Sellele järgneb mulla analüüsi kursus koos praktiliste töödega, kus koostatakse mullastiku kaarte jms. Eesti NSV mullatüüpide tundmaõppimiseks korraldatakse kolmepäevane õppekursioon vabariigi erinevatesse paikadesse.

X kl. on esikohal laboratoorse analüüsi kursus, kus tutvutakse mullas olevate vajalike toitainetega ja nende mõjuga saagikuse suurendamisele. Teisel poolaastal omandatakse teadmisi keemilisest taimekaitsest.

XI klassis on vaatluse all piimandus, piima ümbertöötlemine mitmesugusteks meie toidulauale vajalikeks produktideks.

Põhjalikumalt tutvuvad õpitavate eriainetega need, kes tulevad meie kooli agrokeemiat õppima.

Matemaatika, matemaatika . . .

Aasta-aastalt laieneb meie tööstuses ja põllumajanduses matemaatiliste planeerimismeetodite rakendamine. Loomulikult pole see mõeldav ilma spetsialistide kaadrita, kuid meie kõrgemad koolid ei suuda kõiki nõudmisi rahuldada. Elektronarvuti juures võivad aga teatud ülesandeid edukalt täita ka keskkaridusega inimesed, kui nad on saanud vastava ettevalmistuse.

Sel eesmärgil loodigi esimesed arvutusmatemaatikute-programmeerijate klassid tootmisõpetusega keskkoolide juurde. Tootmisõpetuseks ettenähtud tunnid kasutatakse seal arvutusmatemaatika ja programmeerimise õpetamiseks. Esimene selline klass asutati Moskva 425. Keskkooli juurde 1959. a. Eesti NSV-s rajati

taoline klass 1961. a. Tartu I Keskkooli juurde TRÜ arvutuskeskuse baasil. Sellele järgnesid Tallinna I Keskkool Eesti NSV TA Küberneetika Instituudi baasil ja 1964. a. ka Nõo Keskkool TRÜ arvutuskeskuse baasil.

Kui Tartu I ja Tallinna I Keskkooli eriklassid komplekteeriti peamiselt nende linnade õpilastest, siis Nõo Keskkoolis toimus vastuvõtt konkursi korras kogu Eesti NSV õpilaskontingendi hulgast. Esimesel aastal laekus avaldusi 72 õpilaselt, kellest vastu võeti 36 õpilast vabariigi 28 koolist (üldse saabus konkursile õpilasi 44 koolist). Eriklassi vastuvõtmisel arvestati konkursi tulemusi matemaatikas, 8-kl. kooli lõputunnistuse hindeid ja õpilase osavõttu ühiskondlikust tööst. Klass töötas vastava eriprogrammi alusel.

1965. a. sügisel toimus uus konkurss IX klassi komplekteerimiseks. Vastu võeti 34 õpilast. Samal aastal andis Tartu Riiklik Ülikool oma elektronarvuti «Ural-1» üle Nõo Keskkooli bilanssi. «Ural-1» teenindamiseks kinnitati Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kaheksa kohta. Arvutuskeskuses töötavad mitmed TRÜ endised töötajad. Arvuti demonteeriti ja monteeriti oma jõududega, osaliselt abistasid ühiskondlikus korras TRÜ insenerid. Ruumi arvutile kohandasid õpilased. Alates 1966. a. jaanuarist toimub õpilaste individuaalne praktika juba oma keskuses. Praktikat juhendavad vastava aine õpetajad L. Luht ja O. Karu ning arvutuskeskuse peainsener M. Krull. Ühe õpilase kohta on ette nähtud 50 praktikatundi. Selle aja jooksul õpitakse töötama elektronarvutil: koostatakse programme, lahendatakse ülesandeid ja abistatakse arvutuskeskuse töötajaid lepingulistele tööde täitmisel.

Õppetöö matemaatikaklassides toimub põhiliselt üldise õppeplaanil alusel. Et paljude matemaatikaosade kohta puuduvad sobivad õpikud, siis tuleb õpilastel sageli uut materjali konspektierida. Kevaditi toimub eriaines eksam.

1967. a. kevadel lõpetab esimene lend matemaatika eriklassi õpilasi, kes saavad arvutusmatemaatik-programmeerija kvalifikatsiooni koos kategooriaga. Pärast keskkooli lõpetamist võivad nad töötada arvutuskeskustes operaator-programmeerijana või asuda edasi õppima kõrgematesse õppeasutustesse.

Tartu Riiklikule Ülikoolile on esitatud taotlus, et Tallinna I, Tartu I ja Nõo Keskkooli matemaatikaklassi lõpetajatest komplekteeritaks eraldi kursus, kes hakkab ka ülikoolis õppima eriprogrammi alusel.

Lähemas perspektiivis on kooli veelgi laiendada ja võtta igal aastal vastu kaks klassi matemaatikuid.

Meie „Ural-1”

1965. aasta kevad tõi Nõo Keskkooli rõõmustava uudise — kool saab Tartu Riiklikult Ülikoolilt endale elektronarvuti. Esi-
algul andis see sõnum kõhkleva alatooniga kõneainet nii asja-
tundjatele kui ka vähikutele. Milleks keskkoolile elektronarvuti?
Kas ei ole see liigne luksus? Kes hakkavad teda kasutama? Kas
suudetakse üldse sellist komplitseeritud seadet ühes «küla» koolis
normaalselt koormata? Vastused nendele ja reale teistele küsi-
mustele andis aeg.

Esi-
algul andis see sõnum kõhkleva alatooniga kõneainet nii asja-
tundjatele kui ka vähikutele. Milleks keskkoolile elektronarvuti?
Kas ei ole see liigne luksus? Kes hakkavad teda kasutama? Kas
suudetakse üldse sellist komplitseeritud seadet ühes «küla» koolis
normaalselt koormata? Vastused nendele ja reale teistele küsi-
mustele andis aeg.

Esi-
algul andis see sõnum kõhkleva alatooniga kõneainet nii asja-
tundjatele kui ka vähikutele. Milleks keskkoolile elektronarvuti?
Kas ei ole see liigne luksus? Kes hakkavad teda kasutama? Kas
suudetakse üldse sellist komplitseeritud seadet ühes «küla» koolis
normaalselt koormata? Vastused nendele ja reale teistele küsi-
mustele andis aeg.

Arvuti põhieesmärgiks on tootmisalase õppepraktika läbi-
viimine. Seetõttu tema tegelikeks kasutajateks on matemaatika
(osaliselt ka füüsika) eriklasside õpilased, ca 100 inimest. Nen-
dest piisab, et auväärsele ikka jõudnud elektronarvutit «Ural-1»
tööga üle koormata. Ja ega ta võimed enam kaasajaga võrreldes
nii suured olegi. Viimase kinnituseks toome siinkohal mõningad
arvutit iseloomustavad andmed. Nii näiteks oskab arvuti soori-
tada kolmekümmend ühte erinevat tehet, nende hulgas loomu-
likult ka nelja esimest aritmeetika tehet. Enamik tehetest (resp.
välja arvatud kaks) täidab arvuti 1/100 sekundi jooksul, kus-
juures töö kiirus ei sõltu tehtest osavõtivate arvude suurusest,
käsitsiarvutamisel aga küll. Sellest tuleb aru saada ligikaudu nii:
ühes sekundis võib arvuti kokku liita või ka korrutada sada kuni
üheksakohalist kümnendarvu (kolmekümneviiekohast kahend-
arvu). Arvuti mäluseadmeks on magnettrummel, millel on või-
malik salvestada 2048 kaheksateistkümnendkohalist kahendarvu ehk
samapalju 4,5-kohalisi kümnendarve. Mälu on ette nähtud üles-
ande lahendusest osavõtva informatsiooni talletamiseks. Siia
hulka kuulub ka spetsiaalselt kodeeritud lahenduse eeskiri, nn.

arvutusprogramm. Viimase koostamise kunsti aga matemaatika eriklassides just õpitaksegi.

Informatsiooni lugemist teostab arvuti spetsiaalselt perforindilt kiirusega 4500 arvu minutis. Perfolindile, milleks kasutatakse 35 mm laiust läbipaistmatut rakordfilmi, kantakse arvud aukude kombinatsioonide abil. Arvuti sisendseadmes saavad aukudest elektrilised impulsid, mis jäävad iseendaks, jättes kõrvale mäluseadme, kuni lõppvastuste väljatrükkimiseni.

Lahenduse teeb arvuti inimesele teatavaks trükkimiseseadme kaudu. Viimane on suuteline trükkima minutis 100 kuni kahesteistkümnest numbrist koosnevat rida või rea vahet. Õigete vastuste saamisega lõpeb aga ka elektronarvuti osa nii teaduslike kui ka igapäevase elu probleemide uurimisel ja lahendamisel.

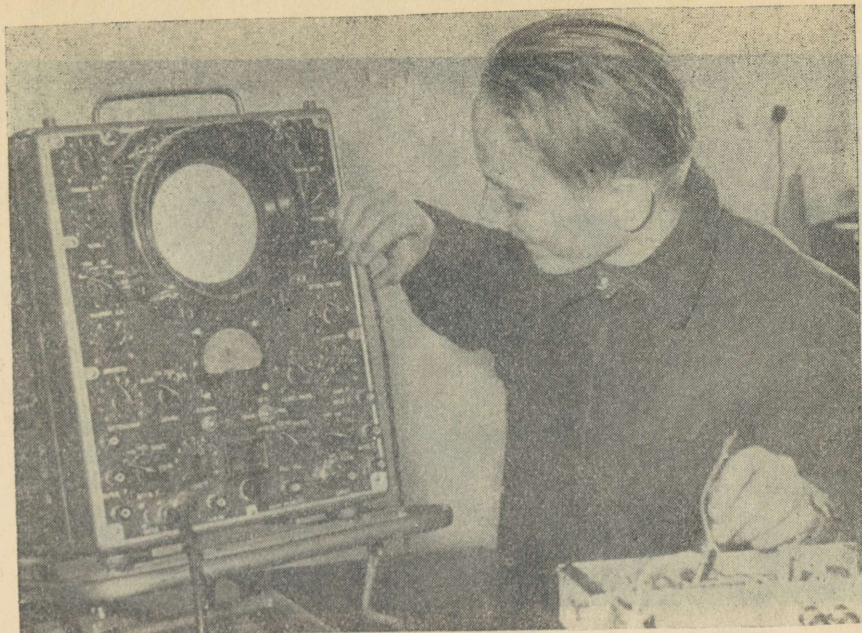
Ellu lähevad füüsikud

Füüsika suunaga klasside loomisega tehti meie vabariigis algust 1964. aastal esialgu kolmes keskkoolis. Üks selline klass otsustati komplekteerida ka Nõo Keskkooli juurde. Siin lähtuti sellest, et meie koolil on vajalikud õppebaasid TRÜ ja Füüsika ja Astronoomia Instituudi näol.

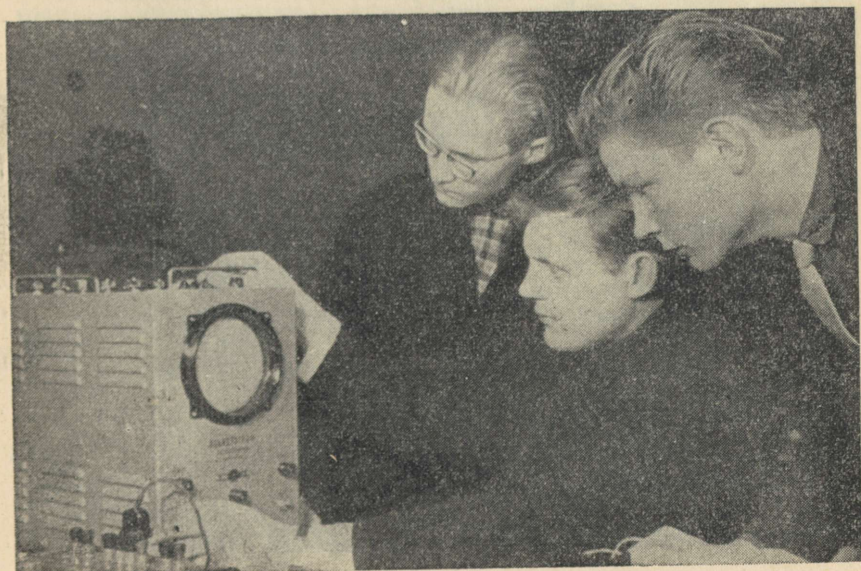
1. sept. 1964. a. alustaski tööd esimene füüsika eriklass meie koolis, kuhu võeti vastu konkursi korras 35 füüsikahuvilist õpilast. 1966. a. sügisest töötab juba kolm taolist klassi. Nendes klassides võib leida õpilasi peaaegu igast vabariigi rajoonist.

Nimetatud klasside õppeplaanis on suurendatud reaalinete tundide erikaalu. Füüsikas on nädalatundide arv tavalise keskkooliga võrreldes 1 tunni võrra suurem, millele lisandub 3 nädalatunni ulatuses füüsika suunaga polütehniline õpetus. Viimase ülesandeks on põhiliselt praktiliste oskuste ja teadmiste omandamine, mis on vajalikud töötamiseks füüsika laboratoriumides.

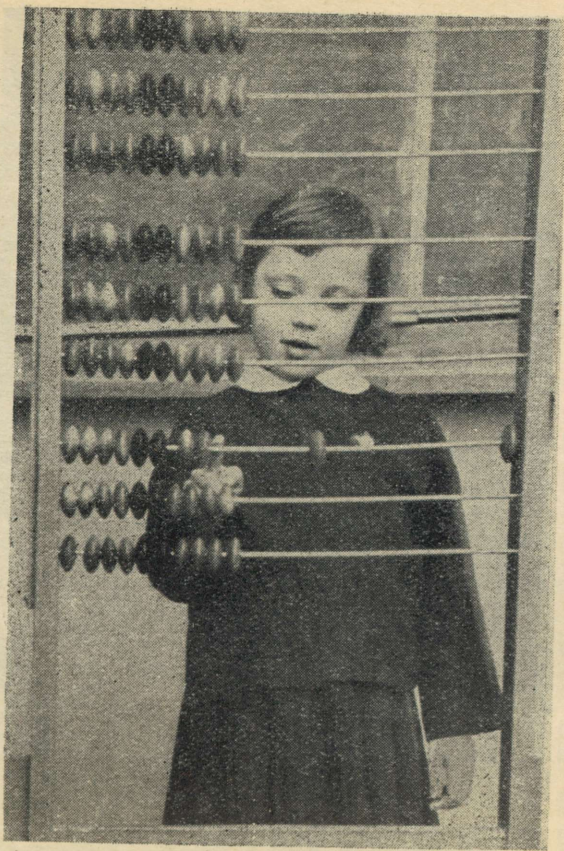
Neis klassides on kasutusele võetud muudetud õppeprogramm (koostaja TRÜ õppejõud A. Koppel), milles on sisse toodud terve rida kaasaegse füüsika probleeme. Eriti on laiendatud mikro maailma füüsika küsimusi, mis haaravad olulisi probleeme kaasaegsest füüsikast, mida momendil ei käsitleta keskkoolis. Olgu siinjuures eelkõige märgitud mikroosakeste dualismi, elektronide difraktsiooni, määramatuse printsiipi, Pauli keeluprint-

IX kl. õpilane V. Maripuu õppepraktikal Tõravere Observatooriumis.

X kl. õpilased J. Valge ja T. Kollist füüsika praktikumis õp. V. Väinaste juhendamisel.

Nil õpitakse matemaatikat I klassis.

nil keskkoolis peainsener M. Krulli juhenda-

siipi jne. Käsitlemist leiavad ka põhiküsimused relatiivsusteooriast. Rohkesti pööratakse tähelepanu ülesannete lahendamisele ja laboratoorsetele töödele, milleks on õppeplaanis ette nähtud kokku 106 tundi.

Polütehnilise õpetuse ülesandeks on põhiliste teadmiste andmine, mis on vajalikud füüsik-laborandile. Nii on 9. klassis ette nähtud läbi viia töökoja-praktikum, kus omandatakse põhilisi lukksepatöö oskusi, tehnilise joonestamise aluseid jne. 10. klassis moodustab põhilise osa tahkete kehade eksperimentaalsed uurimismeetodid ning tutvutakse foto-optiliste küsimustega. Lõpuklassis kasutatakse tunnid elektrotehnika ja raadioelektronika põhialuste tundmaõppimiseks. Põhilise osa nimetatud teemade käsitlemisel moodustavad praktilised tööd. 9. ja 10. klassis toimub õppeaasta lõpul kahe-nädalane praktika.

Kilde õpilasingide tööst

Tehnikaring. Nõo Keskkooli tehnikaringile pandi alus 1954. a. 1957. a. võttis tehnikaring oma juhtimise alla kooli töökoja ehitamise. Tehtud töö eest autasustati ringi Üleliidulise Põllumajandusnäituse organiseerimiskomitee poolt raadioaparaadiga ja parimaid liikmeid käekelladega.

Uue koolimaja ehitamisel aitasid tehnikaringi liikmed kaasa füüsikakabineti sisustamisel.

1964/65. õppeaastal valmistati ringis väga mitmesuguseid seadmeid füüsikakabineti jaoks: kolm alaldajat, kaks võimendajat, lambialuseid, valjuhääldaja jne.

Peale praktiliste tööde on läbi viidud huvitava füüsika õhtuid. Ülekoolilistest näitustest on ring osa võtnud paljude endavalmistatud eksponaatidega.

1965/66. õ.-a. oli ringis 21 liiget, kes valmistasid töökoosolekutel elektronlampide aluseid, alaldajaid jms.

Huvitav oli õhtu koos füüsikaringiga, kus ettekandega «Kauged ja lähedased galaktikad» esines 10. kl. õpilane H. Varblane.

*

*

*

Füüsika-astronoomiaring. 1964/65. õppeaastal alustas koolis tegevust füüsika-astronoomiaring. Ringi liikmeteks on enamik füüsika eriklasside õpilasi. Ringi põhiliseks tööks on olnud teoreetiliste küsimuste käsitlemine, täppisteaduste olümpiaadideks ettevalmistumine ja astronoomilised vaatlused. Kindla koha ringi tööplaanis on leidnud kohtumised teadlastega. Ringis on esinenud TRÜ õppejõud A. Koppel teemal «Füüsika ja tänapäev», Teaduste Akadeemia FAI töötajad V. Ross ja I. Undla, kes tutvustasid ringi liikmetele atmosfäärifüüsika küsimusi, astronoom R. Hallimäe rääkis aga koolinoorte astronoomiaalasest tööst ning meteoroidide vaatlustest. Septembris kuulati Tõravere Observatooriumi direktori asetäitja Ch. Villmanni ettekannet astronoomia kaasaegsetest probleemidest.

Ringi tegevus toimus kolmes rühmas. Astrofüüsika grupp (vanem Ene Pääro) töötas põhiliselt Tõravere Observatooriumis, kus 1965/66. õppeaastal teostati vaatlusi 600 tunni ulatuses.

Meteoroidide vaatlusgrupp (vanem Hannes Varblane) õppis tundma tähistaevast ja viis läbi teoreetilise loengutetsükli meteoroididest.

Atmosfäärifüüsika grupp (vanem Peeter Alasepp) korrastas kooli meteoroloogiaväljaku, viis läbi osalisi meteoroloogilisi vaatlusi (optilised nähtused atmosfääris). 20. V 1966. a. päikesevarjutuse ajal teostati aktinomeetrilisi ja meteoroloogilisi vaatlusi.

Eelmisel õppeaastal tutvuti põhiliselt relatiivsusteooria küsimustega. Ringi liikmete poolt esitati sellel teemal kokku kümme referaati. Peale selle õpiti tundma tähistaevast: tähtkujusid, planeete, kuud.

12. apr. korraldati kosmonautika päevale pühendatud õhtu, kus ringi liikmed esinesid ettekannetega «Mida kujutavad endast meteoroidid?», «Kuues hüpotees Tinguusi plahvatuse kohta» ja «Eluvõimalustest universumis».

Kaheksa ringi liiget on pidevalt tegelnud vaatlustega ja saadud materjalide läbitöötamisega Tõravere Observatooriumis. Kõik ringi liikmed on ühtlasi vabariikliku koolidevahelise Füüsika-Astronoomia Ringi liikmeteks.

Ringi paremail liikmeil võimaldatakse osa võtta iga-aastasest vabariiklikust astronoomia välilaagrist.

*
*   *
*

Keemiaring. Kooli keemiaring alustas tööd 1964. a. sügisel. Viimasel õppeaastal kuulus ringi 23 liiget. Ring on korraldanud huvitava keemia õhtuid, valmistanud hulgaliselt keemiaalaseid õppevahendeid, koostanud albumid teemadel «Eesti NSV keemiatööstused» ja «Sünteetilised pesemisvahendid», kogunud materjale agrokeemia nurga sisustamiseks jne. Kõige rohkem on õpilastele huvi pakkunud mitmesugused praktilised tööd keemikabinetis ja ekskursioonid Tartu Õlletehasesse, TRÜ keemiahoonesse ja Tartu Keemiatehasesse. Peale selle on noortel keemikutel kirjavahetus Kohtla-Järve Lenini-nim. Põlevkivitöötlemise Kombinaadiga, Järvakandi ja Meleski Klaasitehasega, Maardu ja «Flora» keemiakombinaatidega ning tsemenditehasega «Punane Kunda». On alustatud keemiatehastest saadud materjalide läbitöötamist.

*

*

*

Matemaatikaring. Matemaatikaringis lahendavad õpilased peamiselt selliseid ülesandeid, mida ei näe ette õppeprogramm. Valmistatakse ette täppisteaduste konkurssideks. Kevaditi pärast õppetööd on toimunud suvelaagrid koos Tallinna ja Tartu matemaatikaklasside õpilastega. Esimene selline kokkutulek viidi läbi Mustjärvel, teine aga Valgjärvel. Laagris prooviti jõudu nii vaimses kui füüsilises osavuses.

*

*

*

Foto-kinoring. Fotoring on olnud juba rida aastaid paljudele õpilastele kohaks, kus noored on tutvunud fotograafia saladustega. Ring on andnud võimaluse kasutada fototöödeks vajalikku inventari, seadmeid ja ruumi. Mitmed õpilased on muretsenud endale isiklikud aparaadid ja seadmed fotode valmistamiseks ning tegutsevad fotoasjandusega ka peale kooli lõpetamist. Kooli fotoringis tegeldakse ka tehnilise fotograafiaga, mis on tingitud igapäevase elu vajadustest.

Kinoringis on õpitud tundma filmikunsti «telgitaguseid», käsitsema kinokaameraid, ilmutama ning monterima filmi. Igal aastal on paarkümmend õpilast õppinud kitsasfilmi demonstreerima.

Nõo Keskkooli kinoringi õpilaste poolt valmistatud kitsasfilm «Uue koolimaja ehitamine» sai Eesti NSV Haridusministeeriumilt hinnalise preemia.

* * *

Geograafiaring. Geograafiaringis on 26 tegevliiget. Organiseerisime kirjavahetuse Gruusia ja Aserbaidžani NSV noortega. Hakkasime välja andma stendi «Kas tunned kodumaad». Stendi eesmärgiks oli tutvustada meie kodumaad sõnas ja pildis.

Korraldasime kaks puhkeõhtut. Ühel neist kuulasime reisi-
muljeid Altaist ja teisel õppisime tundma oma kodumaad.

Käisime ekskursioonil Tartu Piimakombinaadis, Naha- ja Jalatsikombinaadis jm. Ringi liikmed on huvitunud ka geograafiaalastest populaarteaduslikest filmidest. Rohkesti on valmistatud näitlikke õppevahendeid. Tähtpäevadel on korraldatud temaatilisi puhkeõhtuid.

* * *

Noored naturalistid. Noorte naturalistide ringi kuuluvad peamiselt V—VII klasside õpilased. Sügiseti on korraldatud lille-
näitusi. Ringis valmistatakse pidevalt ette pioneeriinstruktoreid-
botaanikuid. Aktiivselt töötavad noored naturalistid kooli kasvuhoo-
nones. Ring on käinud ekskursioonidel Tartu Botaanikaaias ja Noorte Naturalistide Jaamas.

* * *

Näitering. 1960/61. ja 1961/62. õppeaastal mängis vanemate klasside näitering A. Kitzbergi 5-vaatuselist draamat «Libahunt». 1961/62. õppeaastal olid peategelasteks uued osatäitjad. Näidendiga esineti Nõos, Ropkas, Kambjas ja teistes rahvamajades. 1962/63. õppeaastal mängis näitering V. Grossi noorsoonäidendit «Noorem vend». Sellega esineti Nõos ja Kambjas.

1965/66. õ.-a. esietendus L. Maljugini 2-vaatuseline näidend «Tüdrukud ja poisid» 12 pildis.

* * *

Aktiivselt on tegutsenud ka algklasside näitering. 1963/64. õppeaastal toodi lavale kolm näidendit: «Algab aasta uhiuus», «Üpsakas kuuseke» ja «Kevadpidu metsas». Viimane tuli Tartu

Sanitaarsalga liikmed õppusel.

Tungime fotokunsti saladustesse.

rajooni koolinoorte kunstilise isetegevuse ülevaatusel III kohale. Järgmisel õppeaastal said lavaküpseks «Kaotatud pildiraamat», «Vennake», «Kaks» ja «Matmine». Õppimisel on «Seiklus metsas».

*

*

*

Rahvatantsuring. 1954/55. õppeaastal moodustati Nõo Keskkoolis esmakordselt segarahvatantsurühm, kuhu kuulus 18 õpilast.

Eriti hoogustus rahvatantsualane töö 1960. a. üldlaulupeo eel, kui koolis moodustati neli rahvatantsurühma: sega-, nais-, laste- ja mudilaste rühm, kes kõik tegid ka kaasa juubelipidustustel Tallinnas.

Eduka esinemise eest 1962. a. suvel toimunud vabariiklikul koolinoorte rahvatantsuõhtul autasustati kooli rahvatantsurühmi aukirjadega.

1963. a. andsid rühmad oma parima I vabariiklikul rahvatantsupeol.

Vaatamata tihedale konkursile pääsesid kõik rühmad Eesti NSV 25. aastapäevale pühendatud rahvakunstiõhtule. Sealt toodi koju ENSV 1965. a. vabariikliku üldlaulupeo peakomisjoni aukirjad.

Loomulikult on rühmad kaasa teinud rajooni ja Lõuna-Eesti rahvakunstiõhtud ning esinenud kooli ja kohaliku rahvamaja isetegevusõhtutel.

Eeloleval suvel seisab kooli rahvatantsijatel ees järjekordne koolinoorte laulu- ja tantsupidu.

*

*

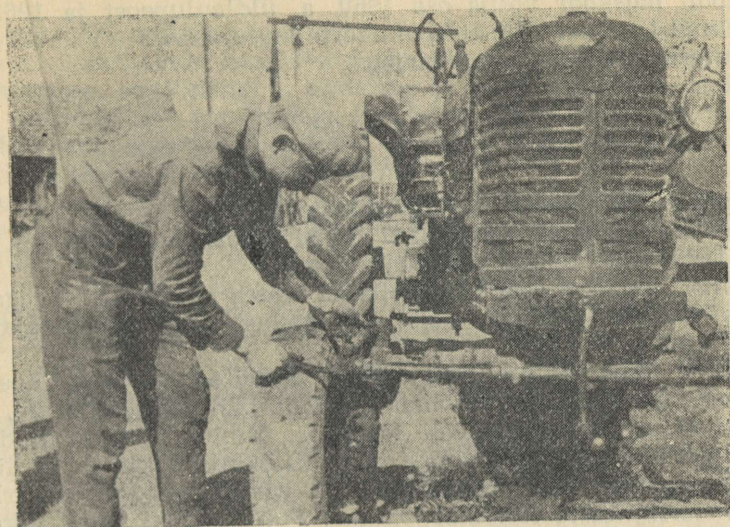
*

Muusikaring. Muusikaring moodustati 1958. a. Ring on korraldanud temaatilisi õhtuid heliloojate elust ja loomingust (Chopin, Verdi, Tšaikovski jt.).

Koos kirjandusringiga on tähistatud L. Koidula ja A. Haava sünniaastapäevi. Huvitavad on olnud kohtumised helilooja R. Rit-singuga, Tartu Üliõpilasmeeskooriga, Riikliku Akadeemilise Meeskoori oktetiga, Tartu Muusikakooli muusikateaduste ringi õpilastega ja laulja K. Tennosaarega.

1959/60. õ.-a. moodustati koolis puhkpilliorkester, 1965/66. õ.-a. — estraadiorkester. Aktiivselt on töötanud mitmed vokaalansamblid.

1959. a. kevadel pääses XI kl. meeskvartett Eesti NSV koolinoorte kunstilise isetegevuse olümpiaadi lõppvooru Tallinna.

Põllumajanduse mehhaniseerimise praktikumis.

Segarahvatantsurühma algpäevilt.

Kooli naiskoor võttis osa 1960. a. üldlaulupeost ja 1962. a. toimunud I vabariiklikust koolinoorte laulupäevast. Mõlemal korral autasustati naiskoori aukirjaga.

*
*   *

Punase Risti Seltsi algorganisatsioon.

Nõo Keskkooli Punase Risti Seltsi algorganisatsioon on aastatel 1960—1966 teinud suuri edusamme.

Seltsi liikmeteks on kõik õpilased alates III klassist. Seega on koolis 602 PRS-i liiget, neist 560 õpilast ning 42 õpetajat ja teenistujat.

PRS-i tööd juhib 5-liikmeline komitee eesotsas õpetaja E. Mootsega. Regulaarselt viiakse koolis läbi sanitaarõhtuid, mis on sisustatud tervishoiualaste loengute, filmide ja viktoriinidega. Koos pionieriorganisatsiooniga on kaks korda aastas läbi viidud maastikumänge, mille eesmärgiks on ravimtaimede, teemärkide ja pioneeritarkuste tundmaõppimine. Punase Risti Seltsi liikmed võtavad osa ka puude ja pöösaste istutamisest, ravimtaimede kogumisest ning kooliümbruse kaunistamisest.

Suurt tähelepanu pööratakse koolis sanitaarkultuuri tõstmisele. Igas klassis on valitud sanitaarpostid, kes pidevalt jälgivad sanitaarset olukorda klassides ja annavad oma tegevusest aru komitee koosolekul. Ülekooliline sanitaarpost jälgib aga kooli üldist sanitaarset olukorda. Kord kuus ilmub PRS-i algorganisatsiooni seinaleht «Tervis», kus kritiseeritakse väärnähtusi koolis ja tutvustatakse õpilasi mitmesuguste tervishoiualaste küsimustega.

Kooli sanitaarpostid ja -salk on edukalt kaasa teinud mitmed rajooni võistlused, mille tulemusena on võidetud kolm karikat ja üks vimpel. Peale nende on võistlustelt saadud mitu aukirja.

Edukalt on esinetud ka vabariiklikel võistlustel. Nii saavutas sanitaarsalk 1962. a. Võrus toimunud võistlustel III, 1963. a. Pärnus II, 1964. a. Viljandis II ja 1966. a. Haapsalus IV koha.

*
*   *

Kehakultuur ja sport. Kehakultuuri ja spordi arendamisel on Nõo Keskkoolil häid traditsioone. Kooli paremad sportlased õpivad Elva Laste Spordikooli Nõo osakonnas. Arvukam on osavõtt kergejõustiku, maadluse ja jalgrattaspordi osakondadest.

Kooli kehakultuurikollektiivi sektiioonid on moodustatud üksikute spordialade harrastamiseks. Nendest populaarsemad on suusatamine, sportmängud, tõstmine ja matkamine. Ka male ja kabe on massiliste turniiridega haaranud enamiku õpilaskonnast.

Meie kooli sportlased on hästi esinenud raskejõustikus, kergejõustikus, males, kabes, matkaspordis jne.

Juba teist korda järjest hoiab keskkooli kehakultuurikollektiiv enda käes sotsialistliku võistluse rändlippu, mis on võidetud sportlike tulemuste, VTK ja järgusportlaste ettevalmistamise ning näitliku agitatsiooni ja spordipropaganda eest.

Spordialaks number üks on Nõo Keskkoolis kergejõustik. Meilt on võrsunud terve rida tuntud sportlasi. Mainigem kõigepealt Madis Ainsot, Nõo Keskkooli kasvandikku, kes on Eesti NSV rekordiomanik vasaraheites ja püsib aastaid vabariigi edetabelis juhtpositsioonidel.

Ei saa mainimata jätta tütarlapsi-jalgrattureid, vabariigi koolinoorte meistreid, kes neli aastat järjest võitsid esikoha. Kergejõustiklastest väärib märkimist Evi Mootse, endine Nõo õpilane. Vabariiklikud koolinoorte meistrid käimises on Harri Meier ja Jaak Ambre; vasaraheites — Ülo Saluäär jne.

Ka tõstespordis on häid tulemusi. Nõo Keskkool on kolmel aastal osa võtnud vabariiklikest võistlustest ja saavutanud vastavalt 5., 3. ja 4. koha.

Sisukalt on esinenud vabariiklikel võistlustel Nõo Keskkooli maadlejad, tulles 1965/66. õppeaastal koolidevahelises arvestuses neljandaks.

Koolinoorte vabariiklik meister kabes on XI a kl. õpilane Tiina Virumann.

Koolis on terve rida I järgu sportlasi. Jaak Ambrel, kes mullu lõpetas kooli, ja Kalju Lillol on I spordijärk suusatamises, T. Virumann ja J. Hermann omavad I järgu kabes ning T. Kolli jalgrattaspordis. Esile võiks tõsta 1966. a. ENSV koolinoorte ja spordikoolide meistreid Toivo Veelmaad 200 m ja 400 m jooksus, Arno Korbi tõstmises jne.

Aktiivne on osavõtt Nõo Keskkooli massilistest spordiüritustest. Spordipäevad kergejõustikus, suusatamises, murdmaajooksus ja traditsioonilised Nõo—Otepää suusamatkad, mida viiakse läbi igal aastal, on väga populaarsed. Ainuüksi «NSVL turisti» märki kannab Nõo Keskkoolis 83 õpilast. I kategooria nõudeid matkaspordis on täidetud kahe matkaga, millest oli kokku kaksteist osavõtjat.

Teha on muidugi veel palju. Eelkõige ootavad lõplikku väljahitamist kooli spordibaasid.

Au ei anta asjata

Õpetaja-pensionär J. Lõhmus.

Astun põksuva südamega trepist üles ja koputan ettevaatlikult uksele.

«Palun, kas õpetaja Lõhmus on kodus?» pärin aralt.

«Kodus, kodus! Tulge edasi,» juhatab lahke perenaine.

Toas astub mulle vastu otsitav ise, hallipäine, lüheldane, lahke naeratus näol.

«Tere! Ma tahaksin teist midagi meie kooli almanahhi jaoks kirjutada,» alustan tagasihoidlikult. Ei ole ma ju kunagi küsitlenud õpetajat, pärinud tema elu-olu järele. Alati on olnud see vastupidi.

Ta tõrjub algul veidi, kuid viimaks jutustabki oma pikast ja töörohkest eluteest, oma seitsmekümne kolme aastasest elukäigust.

Nii oli see tol ajal paljudel õpihimulistel noorukitel: 7-aastaselt karja, paar suve edasi — adrakured pihku. Isa rendikoht Laatres ei jõudnud lastele suurt haridust anda ja Juhan ise pani palgast juurde selle, mis edasiõppimiseks vajaka jäi. Esimesed tarkused sai tulevane pedagoog Laatre kihelkonnakoolis, kus püüdlik poiss oli alati parimate õppijate seas, omandades teadmisi huvi ja innuga.

18-aastaselt astus ta Võrumaal 3-klassilise kooli õpilaste ette noore õpetajana.

Nii nagu kõike elus haaras Juhan Lõhmus ka kutsetööd täie innu ja huviga.

Ise peaaegu üheeaaline kooliõpilastega, oli ta nende poolt austatud ja lugupeetud. Koolmeister andis noortele edasi kõik parima, mida ta oli varem omandanud.

5 kuldrubla — see oli esimene omateenitud kuupalk. Noor-mees, kes õpiaastail kopikat pidi hoidma, tundis selle üle uhkust ja rõõmu.

Edukalt sooritatud kutseeksami järel oli Juhan Lõhmus koolmeistriks kihelkonna- ja ministeeriumikoolis ning teistes koolideski. Töö pedagoogina kestis 52 aastat. Need on aukartust äratavad aastad! Igal kevadel läks uus lend välja koolist, kus

õpetaja Lõhmus kasvatas inimesi, võttes neilt halva, andes asemele hea. Nooruk tormas rõõmsalt ellu — vana koolmeister jäi koolimaja lävele ainsa sooviga: kui nad kõik oleksid tublid!

Aastad möödusid ja tema õpilaste seast tõusid nimekad arstid, akadeemikud ja pedagoogid. Nad on päris kindlasti tublid!

Õpetajana oli Juhan Lõhmus väga nõudlik, «krõbe vana», nagu iseloomustavad teda endised õpilased.

Ta meenutab: «Mõnega oli küll vahest pahandusi. Mäletan: viiendas klassis õppis mul kord «mees», kes sugugi koolitööd ei armastanud. Hiljuti aga sain temaga jälle kokku. Oli teine üsna häbelik ja tänas heade nõuannete eest. Tore on, kui pole asjata tööd tehtud!»

Kõik kasvandikud armastavad oma endist õpetajat väga, peavad tast lugu.

Heldimusega räägib pensionär oma 50. tööjuubelist:

«Olin hämmastunud, kui Nõo kool saatis kutse, palus mind osa võtta sellest õhtust. Kogu koolipere oli kohal, samuti oli rohkesti tulnud külalisi. Saal oli inimestest tulvil. Laulsid õpilased 1. klassist kuni abiturientideni. Kui palju ilusaid sõnu öeldi sel unustamatul õhtul, kui palju lilli toodi mulle, kui palju kirjalikke õnnitlusi ma sain!»

Ikka ja jälle kogunesid juubilari ümber endised õpilased, ja mitte ainult tol korral, vaid nii on see alati.

Toas on vaikne, ainult kell tiksus. Hallipäine õpetaja on hetkeks mõtteisse vajunud.

Ei tahaks enam teda nagu segada, aga ikka esitan küsimuse:

«Kas selle suure töö kõrval on ka teisi huve, kiindumusi?»

«Kuidas siis muidu,» vastab ta.

Meie jutt võtab uuesti hoogu.

«Ma armastan väga laulu ja muusikat,» seletab tema ning jätkab: «Mängin ise mitmeid pille. Nooruses armastasin eriti viiulit. Olen paljudes kohtades koore asutanud ja neid juhtinud. Dirigendipuldilisin esimest korda 21-aastaselt.»

Saan teada, et elades Pärnumaal, pani Juhan Lõhmus aluse sealsele segakoorile. Ka Haaslava rahvas laulis tema juhatusel. Siis hõiskasid Nõo lauluhimulised õp. Lõhmuse taktikepi all. Nii oli see kõikjal, kus ta töötas.

Kuidas ta on armastanud laulu, neid voogavaid viise, mis tõusid ja vajusid tema käe järgi!

Juhan Lõhmus armastab ka loodust. Sageli nähakse teda kalavetel õngitsemas nüüdki, mil pensionärina on vaba aega, et istuda roheluse keskel sillerdava vee ääres.

Ta on tuntud filatelist. Tal on väga hinnaline margikogu. Kahjutundega meenutab ta seda, kui palju marke läks sõja ajal kaduma.

Õpetaja Lõhmus on oma elu jooksul kogunud haruldase herbaariumi. Sõda võttis aga sellegi. Ta röövis temalt ka Eestis ainulaadse noodid- ja laulutekstide kogu, hävitas tema paljukõitelise ja hea raamatukogu.

Näib, nagu polekski pensionäril praegu turjal 73 eluaastat. Tihti tuleb ta koos meiega «Vanemuisesse», võtab osa oma viimases töökohas, Nõo koolis, toimuvatest üritustest, elab kaasa meie muredele ja rõõmudele.

Mina aga kardan sel õhtul kauem tülitada lugupeetud pedagoogi. Vabandan, tänan, tõusen ja astun uksest välja tugevate muljete mõju all.

Optimistlik, väga elurõõmus, reibas, nooruslik, äärmiselt tagasihoidlik, alati abivalmis — sellisena paistis ta mulle tol korral, nii iseloomustavad teda ka endised õpilased ja kolleegid.

Nii palju tööd, niisama palju huve peaks mahtuma meist igapähe eluaastaise, nagu on seda teil, armas õpetaja.

Märkmeid abituriendi päevikust

Juhtus nii, et ühel ilusal päikesepaistelisel hommikul kohtasin Tartu linna peal õpetaja Riho Rosinat. Teades oma südame-tunnistuse puhta olevat (koolipoiss peab koolmeistriga kohtumist kartma ainult popipäeval ja sedagi siis, kui pedagoog on oma koolist), ütlesin viksilt ja viisakalt «Tere!». Järgneva viie minuti jooksul koputati minu kui Nõo kooli patrioodi südame-tunnistusele ja paluti kirja panna mõningaid mälestuskilde möödunud koolipäevist — olevat vaja kooli almanahhi jaoks. No ja nii ma müüsingi hinge talle. Edasi läks nagu varesel tõrvakatusel: kui oli ideid — polnud aega, oli aega — polnud ideid. Lõpuks lahendasin lihtsalt: kasutasin oma vanu märkmeid.

Esimene september. Esimene päev uues koolis. Direktor luges mulle sõnad peale: austagu ma kooli, vanemaid inimesi ja tütarlapsi. Seejärel otsisin üles oma klassi. Mu tulevased kaaslased piilusid mind ja mina neid. Huvitav oleks teada, kes on kes? Minu istumise kohaks sai esimene pink. Esmakordselt oma kooliaastate jooksul tuleb mul seda jagada tüdrukuga. Üldse on meid seitse poissi ja kolmteist tüdrukut.

November. Käisin eile Tallinnas ja tegin ühe koolipäeva oma vana klassiga. Täna on hea kahte klassi võrrelda. Nõo peaks olema koolmeistreile lausa paradiis, sest

1) õpilased peaaegu ei spikerda ja kui teevadki seda, siis väga viisakalt — raamatust. Nii ei ole sellest midagi kasu. Korraliku spikri tegemisel võid selle sisu isegi nii selgeks saada, et abivahendit vaja polegi;

2) tundides on väga vaikne. Eranditeks on vene ja eesti keel. Esimeses podiseb terve klass, miinus üks õpilane, kes vastab. Eesti keele tunnis moodustavad suurepärase trio õpetaja, Laidmäe Mart ja mina — vähemalt üks meist leiab ikka, et midagi on vaja rääkida.

Haruharva kasutab õpetaja ebaausaid võtteid: õpetajavõimu kasutades käsib ta meil Mardiga vait olla (sellest hoolimata, et me räägime kirjanduslikel teemadel). Seda teeb ta tavaliselt siis, kui oleme jõudnud diskussiooniga probleemideni antud teose või kirjaniku juures, mida õpetaja ja programm koolipoistele vajalikuks ei pea.

28. detsember. Olin täna 7. klassis näärivana (inglise keeles). Ei kadesta selle ameti pidajaid, kuid sellest järjekorras. Ajasin endale õpetajate toas mundri selga ja riputasin takkudest valehabe ette, sest isiklik naturaalne ei kõlvanud. Uurisin eelmiste aastate näärivanadelt kus ja kuidas ning pärast kellahelinat marssisin klassi. Püüdsin anda häälele soliidset kõla ja tere-tasin inglise keeles. Räägitakse, et õige inglise hääldamine olevat siis, kui rääkida nii segaselt, nagu oleks tuline kartul suus. Kui nii, siis teeb takutuust eestlasest pesuehtsa inglase (ainult siis, kui teda kuulavad teised eestlased). Juba esimeste sõnade juures vahetas valehabe oma asukohta ja ronis lõualt suhu. Ja enneaime, mida segasemalt ma pudistasin, seda hardamalt kuulati mu inglise keelt ja loeti salme ette. Kuulasin neid ja mäletsesin vaikselt habet, mille maitselisi omadusi ei või just kiita. Need olid väga rängad 45 minutit. Väarikas lahkumine nõudis teatud pingutusi — nooremate klasside jõngermannidel oli lõbu laialt, kui nad mu punast ametirüüd katkusid.

Mai. Rabelemist on palju — eksamid ootavad. Ja siis veel need kirjandid. Pool aastat sai nendega seanahka veetud — tunnis ei jõudnud valmis ja jäid koju lõpetamiseks. Nüüd on viimane aeg nad ära anda. Tee nagu tükitööd — neli kirjandit päevas. Loomulikult tuleb sellise tempo juures aeg-ajalt puhast haltuurat. Kõige pikem kirjand on üheksa lehekülge. See ei ole haltuura. Kõige lühem — viis rida. See loomulikult on.

Juuni. Läks käima see köök, kus me küpseks peame saama. Eksamid kestavad täie hooga. Nagu kiuste on ilmad lihtsalt haruldased. Temperatuur on 25—30° ja meie peame käima ülikonna ja lipsuga, muidu ei lase direktor eksamile. Aitaks siis ainult ülikonnast ja lipsust, aga ei — vaja on teadmisi, et päästa, mis päästa annab.

Argipäevaseid pudemeid

*
*   *
*

Ohtu Maanuse internaadis. Kõne all on kuundunud rakett ja Kuu ookeanid.

«Õpetaja, mis te arvate, millisesse ookeani ta ikkagi kuundus?» murrab pead laia silmaringi ja veel laiema tegutsemis-sfääriga Aadu.

«Ei tea,» kõlab vastus.

Aadu on pettunud... «Te olete siiski vaid oma aine õpetaja,» väidab ta.

Mõni päev hiljem... Koolist koju tulles leiab Enno kraavist koleda väntsutatud kõutsi. Heast südamest toob ta kassi endaga Maanusele kaasa.

Paari tunni pärast, olles sunnitud ära minema, annab Enno kassi allkirja vastu üle Aadule. Üleandmisakt taskus, lahkub ta rahuliku südamega.

Möödub tund-paar. Aadul on kassist kõrini ja ta paneb kõutsi prügikasti. Et kassile ei tundu tuhane prügikast kaugeltki meeldiva paigana, võetakse tarvitusele türanniseerivad abinõud: prügikast suletakse pealt panniga. Nõnda ta jääbki teiste poiste kojutulekut ootama.

Öörahu. Kõik valmistuvad uinuma, välja arvatud nüüdsama unest virgunud kass. Suurest igavusest hakkab ta musitseerima. Üksteise järel kerkivad patjadelt uniste poiste pead. Lõpuks tabab vihane Ain asja tuuma, päästab tuhase näuguva kassi panni alt ning laseb ta eelmisesse läbikäidavasse tупpa.

Uues kohas hakkab niru väljapääsu otsima. Seda leidmata lööb ta taas kontserdi lahti.

Hiljem kommenteerib Siim seda öist seika järgmiselt: «Loomi ma armastan, kasse ka. Aga see? See polnud ju kass, see oli pudelihari!»

Sellest toast pääseb kassivolask päris õnnelikult koridori. Edasi viib teda tee ühte teise korruse tuppa. Siinsed hella südamega poisid rahustavad teda saia ja vorstiga. Varsti on kogu majas vaikus ja rahu, kõik magavad, ka kass.

Hommikul, seadnud valmis spordikoti, hakkab meile juba tuttav Aadu kõutsi püüdma. Sellega ajab ta teised üles ning siis: on juba ametis terve tuba. Ühiseid püüdlusi kroonib edu: «pudelihari» on peagi käes.

Kräunuv kass kotiga üle öla, jõuab poiss koolimajja. Veel paar minutit ja ta avab oma klassi ukse. Mõne hetke pärast on kass aheldatud tooli külge ja jäetud ootama tüdrukuid — korrapidajaid.

Edasi läheb ruttu. Kiljatused ja ehmatused, uued püüdjad, kriibitud käed, transport läbi koolimaja ja — vabodus.

*

*

*

«Kasvataja, kuhu me selle padja õige panema peame?» tunneb muret mustaverd nooruk.

«Kuidas kuhu?» on kasvataja küsimusest üllatunud.

«Kuidagi pole ju hea: paneme ta ilusti teki peale, on see kena küll, aga eba hügieeniline; kui me aga paneme ta teki alla, siis on see ebaesteetiline. No kuhu me ta siis paneme?»

Natukese aja pärast on käimas padjasõda. Kõne all olnud poiss sõjast osa ei võta, ta istub voodis, olles ka jalad asemele tõstnud. Kuid ega tema padjale seepärast ei halastata: see teeb õhulende mitte halvemini kui tema suguvennad, olgugi et ainult tema pärast niipalju muret tunti. Ja eks tule tal nagu teistelgi maanduda igal pool: voodi all ja voodi peal.

Kasvataja juhtub uuesti tagasi tulema.

«Miks sa voodis istud?» tõreleb ta noorukiga.

«Toolil pole».

«Aga miks sul siis jalad voodis on?»

«No kuidas ma panen nad maha, nad on ju nii puhtad!» kõlab vastus. Ise aga otsib ta samal ajal voodi alt oma patja.

*

*

*

Õppimistund poiste internaadis. Poisid treenivad oma mõistust bismargiga. Kasvataja astub sisse, seisatab uksel ja küsib: «No kuidas on ka?»

«Pole viga, lehed päris kenad,» vastab pärast pikavõitu vaikust Raivo, endal puha pildid ja trumbid peos: käimas oli aga neljas ring, nii et tal muud polnudki öieti teha, kui tihisid korjata.

«Ah et pole viga! Näidake mulle ka!» Raivo annab paha aimamata kaardid kasvataja kätte. Natuke krabinat- ja viiest kaardist sai kümme. Kahjuks oli neil üks puudus: nad ei kõlvanud enam mänguks.

Seejärel oli poistel võimalus kuulata ülihuvitavat loengut, mille lõppjärelendus oli selline: kaarte ei tohi mängida sellepärast, et varasematel aegadel nii mõnigi mees oma püksid jalast ära mängis.

Selle peale ei saanud Raivo veli Toivo küsimata jätta: «Ei tea, miks ma peaksin neid Raivo pükse nii väga himustama?»

*
*   *

Kirjanduse tund. Klass on hiirvaikne — üpris haruldane tõik. See on omakasupüüdlik vaikus: kui klass tasa on, jääb kontrolltöö ära, nii et tasub vaikida. Ja jäigi ära!

Konspekteerime. «Novell, eesti keeles ka uudisjutt, on eepiline väikevorm. Novelližanri rajajaks oli Boccaccio 14. sajandist...»

Eeh, Boccaccio oma novellidega!

Tonditund. Kõik magavad. On kuulda vaid lehe krabinat, ühtlast hingamist ja kellegi vaikset norinat. Laual põleb küünal, heites toale ning laua ääres istujale lummutuslikke varje. Ta istub kerratõmbunult nagu kass toolil, tekk võetud põlvedele. Aeg-ajalt keerab ta lehte, tekitades sellega tasast krabinat. Pilk neelab rida rea järel.

Ta loeb maailma esimesi novelle.

Juubeliaastal koolis töötavad õpetajad-kasvatajad.

Jrk. nr.	Perekonna-, ees- ja isanimi	Sünniaeg	Ametiala ja õppeaine
1.	Aigro, Kalju Augusti p.	6. aug. 1921	direktor, keemia õppealajuhataja, aja- lugu ja ühiskonna- õpetus
2.	Rosin, Riho Emil-Augusti p.	30. juuni 1936	
3.	Saar, Sulev Joanni p.	27. märts 1937	õppealajuhataja, põl- lumajanduse meh- haniseerimine
4.	Ahero, Marta Arnoldi t.	3. nov. 1926	bioloogia
5.	Anslan, Ester Arvedi t.	17. märts 1937	vene keel
6.	Avarlaid, Elja Johannese t.	22. märts 1932	joonistamine
7.	Didrichson, Vaike Otto t.	28. aug. 1936	akordion
8.	Eerme, Kalju Aleksandri p.	10. dets. 1938	astronoomia
9.	Hint, Edda Augusti t.	7. okt. 1929	algklassid
10.	Janson, Elfriede Antoni t.	26. okt. 1941	pioneerijuh
11.	Joonas, Ly Karli t.	17. juuni 1944	vene keel
12.	Järve, Valve Alberti t.	16. veebr. 1928	algklassid
13.	Kalvet, Aino Juhani t.	28. märts 1924	eesti keel ja kirjan- dus
14.	Kalvet, Lembit Jaani p.	17. sept. 1924.	füüsika
15.	Karlson, Evi Osvaldi t.	9. sept. 1937	pikapäevarühm
16.	Karu, Ove Pauli p.	26. okt. 1929	matemaatika
17.	Kiislar, Ago Ferdinandi p.	24. juuli 1923	klaver
18.	Kirsipuu, Aina Aleksandri t.	31. okt. 1931	kehaline kasvatus
19.	Koik, Ilse Antsu t.	15. märts 1930	ajalugu
20.	Koskel, Liis Peetri t.	27. dets. 1938	inglise keel
21.	Kraam, Malle Voldemari t.	4. jaan. 1944	keemia
22.	Kraav, Endel Voldemari p.	17. nov. 1927	vene keel
23.	Kukk, Ülo Väino p.	1. sept. 1941	kehaline kasvatus
24.	Kögel, Ester Johannese t.	7. veebr. 1936	vene keel
25.	Kärtner, Agnes Augusti t.	25. dets. 1923	eesti keel ja kirjan- dus
26.	Laan, Lehte Hilda t.	18. apr. 1929	bioloogia
27.	Laan, Renaldo Aleksandri p.	19. jaan. 1929	kehaline kasvatus
28.	Laur, Hilja Aleksandri t.	20. dets. 1930	pikapäevarühm
29.	Lellep, Helju Hendriku t.	8. apr. 1929	matemaatika
30.	Luha, Harri Danieli p.	23. juuli 1922	tööõpetus
31.	Luht, Lembit Jaagu p.	30. aug. 1933	matemaatika
32.	Mets, Amanda Jaani t.	25. aug. 1908	kasvataja
33.	Mogom, Karin Peetri t.	19. sept. 1929	kasvataja, matemaat- tika
34.	Mootse, Elfriede Gustavi t.	26. dets. 1915	inglise keel
35.	Muni, Olga Aleksandri t.	10. apr. 1938	algklassid
36.	Nokkur, Leida Augusti t.	13. apr. 1921	algklassid
37.	Oona, Ilmar Elmari p.	21. nov. 1935	laulmine

Jrk. nr.	Perekonna-, ees- ja isanimi	Sünniaeg	Ametiala ja õppeaine
38.	Oona, Valve Karli t.	15. märts 1929	matemaatika
39.	Ots, Tiiu Augusti t.	25. apr. 1941	saksa keel
40.	Pruuli, Külvi Feliksi t.	8. veebr. 1942	eesti keel ja kirjan- dus
41.	Reissar, Evi Jaani t.	10. apr. 1944	keemia
42.	Roben, Helgi Arnoldi t.	7. sept. 1932	keemia
43.	Saar, Arvo Alberti p.	8. juuni 1933	raamatukogujuhataja, ajalugu
44.	Saar, Virve Martini t.	14. aug. 1936	saksa keel
45.	Saarniit, Richard Karli p.	8. juuni 1905	vene keel
46.	Sauvere, Maie Eduardi t.	9. juuli 1941	kasvataja, eesti keel ja kirjandus
47.	Sepp, Leida Friedrichi t.	18. jaan. 1927	algklassid
48.	Soopart, Saima Joanni t.	20. veebr. 1943	inglise keel
49.	Tartes, Kanni Aleksandri t.	19. aug. 1930	geograafia
50.	Tartes, Lembit Ferdinandi p.	7. apr. 1930	matemaatika
51.	Taru, Valve Juhani t.	7. apr. 1943	laborant
52.	Tiivel, Henn Hermanni p.	14. mai 1937	rütmika
53.	Toomits, Evi Eduardi t.	2. veebr. 1936	pikapäevarühm
54.	Unt, Aili Elmari t.	9. veebr. 1936	laulmine
55.	Veismann, Uno Kustase p.	12. nov. 1934	elektro- ja raadio- tehnika
56.	Väinaste, Aino Karli t.	12. veebr. 1930	kasvataja, geograafia
57.	Väinaste, Valdo Juhani p.	21. sept. 1932	füüsika
58.	Ounapuu, Toom Johannese p.	25. märts 1943	eesti keel ja kirjan- dus

Arvutuskeskus.

1.	Krull, Mati Hugo-Aleksandri p.	5. apr. 1937	peainsener
2.	Aigro, Endla Karli t.	3. apr. 1924	laborant
3.	Kaur, Alma Juhani t.	29. dets. 1903	laborant
4.	Krull, Agnes Karli t.	9. sept. 1935	insener
5.	Tiits, Avo Eugeni p.	17. jaan. 1943	mehhaanik
6.	Truumees, Mari-Anne	28. märts 1945	laborant
7.	Valdmann, Ants Juhani p.	2. okt. 1941	insener
8.	Viljamäe, Anu Reinholdi t.	6. märts 1945	mehhaanik
9.	Viljamäe, Rein Augusti p.	23. nov. 1940	insener

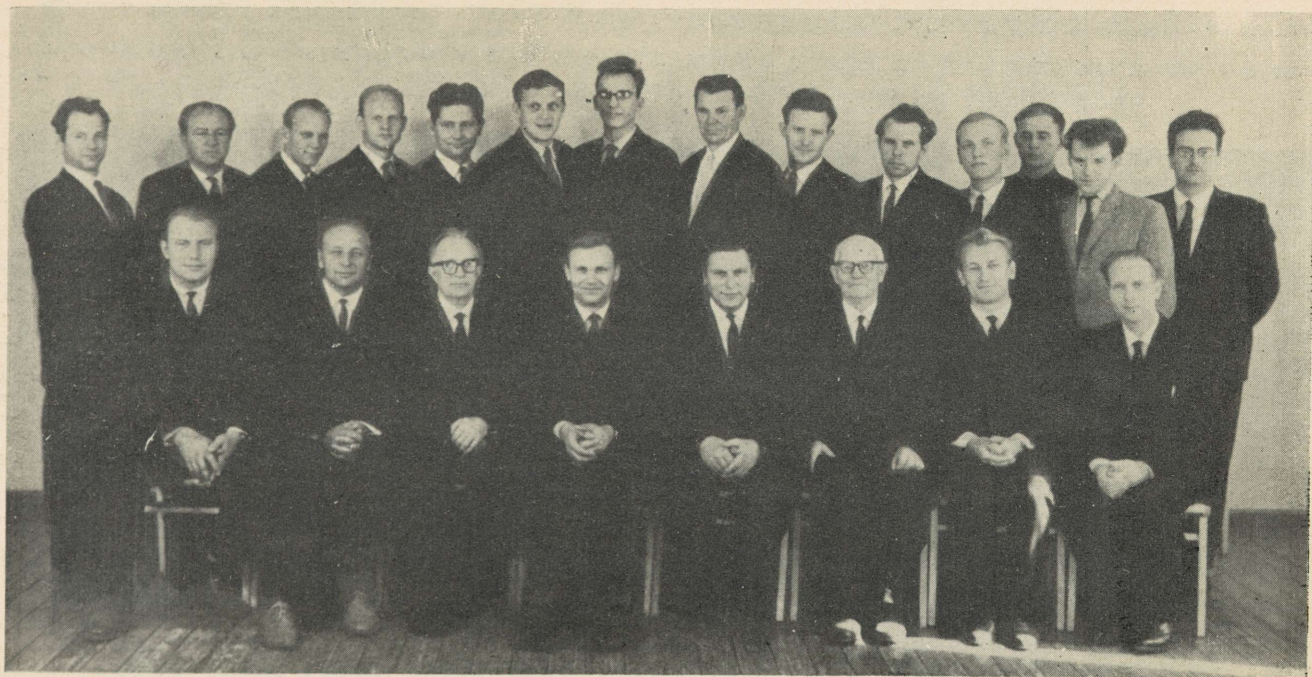

Naisõpetajad, kasvatajad ja arvutuskeskuse töötajad.

I rida vasakult: S. Soopart, K. Mogom, A. Kaur, V. Oona, E. Aigro, E. Avarlaid, E. Janson, A. Kärtner, E. Mootse, O. Muni, E. Kõgel;

II rida: E. Reissar, A. Kalvet, K. Tartes, E. Anslan, E. Hint, L. Nokkur, H. Lellep, L. Koskel, I. Koik, A. Viljamäe, M. Truumees, M. Kraam;

III rida. L. Laan, E. Parts, V. Taru, V. Järve, L. Sepp, T. Kivi, L. Joonas, M. Ahero, E. Toomits, M. Sauvere, T. Ots.

Meesõpetajad ja arvutuskeskuse töötajad.

I rida vasakult: R. Laan, H. Luha, R. Saarniit, S. Saar — õppealajuhataja, K. Aigro — direktor, J. Lõhmus, R. Rosin — õppealajuhataja, L. Kalvet;

II rida: I. Oona, A. Kiislar, M. Krull, Ü. Kukk, O. Karu, V. Väinaste, R. Viljamäe, L. Tartes, L. Luht, E. Kraav, T. Öunapuu, A. Tiits, A. Valdmann, A. Saar.

Keskkooliõpilaste 1965/66. õ.-a. rajooniolümpiaadi tulemused.

I. Täppisteadused.

Koht	Füüsikas	Matemaatikas	Keemias
1.	Tappo, H.	Teller, O.	Teller, O.
2.	Oja, P.	Vainikka, R.	Prank, T.
3.	Leemets, T.	Saluäär, T.	Anijalg, A.
4.	Teller, O.	Uba, P.	Silmre, E.
5.	Urb, K.	Prank, T.	Tappo, H.
6.	Sulg, H.	Valge, J.	Prank, R.

II. Ajalugu

A-grupp	B-grupp	C-grupp
3. Maripuu, V.	1.—2. Raidla, O. 3.—4. Käärik, H.	2. Vilismäe, J. 5. Toomemets, R.

III. Inglise keel

1. Aun, M.
4. Aidak, M.

Keskkooliõpilaste vabariikliku olümpiaadi lõppvoorust osavõtjate paremusjärjestus:

I. Täppisteadused.

Füüsikas (osavõtjaid 48)	Matemaatikas (osavõtjaid 69)	Keemias (osavõtjaid 57)
2. Oja, P. 13. Prank, R. 19. Praks, V. 39. Bergmann, J.	8. Prank, R. 17. Merivoo, M.	14. Juust, U. 15. Räisa, O.

II. Ajalugu (osavõtjaid 58)

B-grupp

6. Raidla, O.

Kergejõustiku rekordid seisuga 1. sept. 1966.

TÜTARLAPSED				POISID		
A	B	C		A	B	C
			60 m	7,6 Valge, J. 1966	7,5 Veelmaa, T. 1966	8,2 Veelmaa, T. 1964
14.7 Aadusoo, E. 1963	15.2 Pints, T. 1963		80 m t. j.			14.1 Veelmaa, T. 1964
13.3 Mootse, E. 1957	13.4 Mootse, E. 1955	15.7 Lillast, R. 1962	100 m	11.8 Kivari, J. 1958	12.0 Vähi, T. 1963	12.8 Kivisalu, H. 1958
28.6 Mootse, E. 1959	29.8 Petrova, G. 1965	29.2 Viljamaa, R. 1964	200 m	25.7 Ambre, J. 1963	25,2 Veelmaa, T. 1966	26.6 Prank, T. 1965
46.2 Luisk, A. 1965	46.5 Luisk, A. 1963		300 m			41.5 Veelmaa, T. 1964
64.6 Mürsepp, E. 1965	68.2 Petrova, G. 1964		400 m	55.4 Meier, H. 1965	52.3 Veelmaa, T. 1966	66.0 Meier, H. 1960

TÜTARLAPSED				POISID		
A	B	C		A	B	C
2.32,4 Müürsepp, E. 1965			800 m	2.14,0 Meier, Harri 1965	2.18,0 Veelmaa, T. 1965	
			1500 m	4.17,0 Ubaleht, A. 1959	4.27,0 Ubaleht, A. 1957	
			3000 m	9.29,1 Ambre, J. 1963	10.30,0 Juust, U. 1962	
1.37 Mootse, E. 1959	1.35 Luisk, A. 1963	1.30 Talberg, L. 1961	kõrgus	1.75 Eensaar, A. 1965	1.60 Merivoo, M. 1965	1.50 Prank, T. 1965
4.95 Mootse, E. 1958	4.84 Pints, T. 1963	4.57 Mootse, E. 1954	kaugus	6.19 Vähi, T. 1963	5.95 Pöder, R. 1957	5.05 Prank, T. 1965
			kolmik	12.20 Saar, H. 1960	12.22 Prank, R. 1965	
			teivas	3.60 Eensaar, A. 1965	3.10 Volkman, I. 1966	2.80 Volkman, I. 1964

TÜTARLAPSED				POISID		
A	B	C		A	B	C
10.54 Lillast, R. 1965	11.64 Lillast, R. 1964	10.77 Lillast, R. 1963	kuul	11.69 Taggel, P. 1961	14.69 Merivoo, M. 1966	11.20 Saluäär, Ü. 1963
34.20 Aadusoo, E. 1963	34.12 Aadusoo, E. 1962	27.58 Lillast, R. 1963	ketas	42.76 Naelapea, J. 1965	39.10 Merivoo, M. 1966	34.64 Saluäär, Ü. 1963
32.42 Petulai, R. 1963	32.64 Lillast, R. 1964	27.26 Lillast, R. 1963	oda	54.00 Saar, H. 1966	55.45 Timusk, H. 1964	
			vasar	57.64 Ainso, M. 1958	51.26 Saluäär, Ü. 1965	
			sportlik käimine	5 km 23.19,0 Ambre, J. 1963	3 km 14.50 Alasepp, P. 1965	
2793 Luisk, A. 1964	2428 Käsi, S. 1965		mitme- võistlus	kümnevõistlus 3583 Teder, T. 1966	kaheksa- võistlus 2833 Merivoo, M. 1966	

KOOLI LAUL

Lea Jaanuse sõnad ja viis

Has-tad kii-rel len-nul läe-rad,

klassist klassi viit meid hool. Tööd ja õp pi-

mist täis päe-rad Änn me ajal d-la noor husta

in-ka o-ma koo-li klassi kaas last sõp-ra

head! O-le rii-sa-ka ja hoo-las, õ-pe

ta-jaid mee-lu pea! Õea et ne-mad sa du

noo-ri el-lu sa-o-tis me-va näinud lõ-pe-

ta-nud Nõc koo-li mee-nuto-gen kõne jal neid!

Aastad kiirel lennul läevad,
klassist klassi viib meid hool.
Tööd ja õppimist täis päevad.
Õnn me ajal olla noor.

Refr.: Austa ikka oma kooli,
klassikaaslast, sõpra head!
Ole viisakas ja hoolas,
õpetajaid meeles pea!
Tea, et nemad sadu noori,
ellu saates vaeva näind.
Lõpetanud Nõo kooli,
meenutagem kõikjal neid!

Uhkelt seisad maantee ääres,
meie vana armas kool.
Tuul see igast ilmakaarest
tuhat tervist sulle toob.

Refr.: Austa ikka...

Oled talland võitlusradu
rahva vabaduse eest.
Nüüd me saame sellest aru,
käies oma kooliteed.

Refr.: Austa ikka...

Auväärt iga on sul kanda,
suitsutarest kasvand sa.
Sellepärast püüdkem anda
kuulsuse sull' üle maa.

Refr.: Austa ikka...

Kooli lipu põhimäärus

1. Kooli lippu hoitakse direktori kabinetis vastaval alusel.
2. Lipp tuuakse välja riiklikele tähtpäevadele pühendatud aktustel, kooli pidupäevadel ja siis, kui kool tervikuna esineb vabariiklikel üritustel.
3. Lipu toomine kuulub kooli 6 parimale õpilasele. Lipu saatjaskond on koostatud sellise arvestusega, et sinna kuuluks:
  - 2 õpilast I—IV klassist,
  - 2 õpilast V—VIII klassist ja
  - 2 õpilast IX—XI klassist.
4. Nõo Keskkooli astujad annavad lipu ees vandetootuse.
5. Kooli lipu juures pildistatakse õppenõukogu, komsomolikomitee ja pioneerimaleva nõukogu otsusel paremaid õpilasi.

Liputootus

Meie, Nõo Keskkooli endised ja praegused õpilased, töötame:

—kõik, mida iganes teeme, teeme hästi—

—hoiame kõrgel oma kooli head nime—

—peame meeles ja aitame üksteist nii rõõmupäevil kui ka raskustes—

—jääme truuks Kalevite rahvale ja meie Nõukogude kodumaale—

—tahame jääda alati nooreks!

SISUKORD

Toom Õunapuu — Hällilapsele (Kersti Eskussoni linoollõige)	3
Kalju Aigro — Saateks	4
Odette Landberg — Nõo kool aastail 1686—1920	5
Toomas Tuula; XI kl. õpilane — Nõo veetorn. Süsi	11
Arvo Saar — E. Tasa (1903—1941)	13
Juhan Lõhmus — Killukeski Nõo Mittetäieliku Keskkooli algpäevist	15
Riho Rosin — Nõo kool aastail 1945—1965	18
Külvi Pruuli — Tere tulemast!	23
Maie Sauvere — Komsomolielust	24
Elfriede Janson — Meie pioneeriorganisatsioon	26
Sulev Saar — Õpime agrokeemiat	30
Ove Karu — Matemaatika, matemaatika	31
Mati Krull — Meie «Ural-1»	33
Valdo Väinaste — Ellu lähavad füüsikud	34
Autorite kollektiiv — Kilde õpilasingide tööst	37
Renaldo Laan — Kehakultuur ja sport	44
Daissa Rokka, XI kl. õpilane — Mets. Linoollõige	46
Andres Konsa, 1960. a. VIII kl. õpilane — Au ei anta asjata	47
Jaak Lokk, IX lennu lõpetaja — Märkmeid abituriendi päevikust	49
Kersti Eskusson, XI kl. õpilane — Hiirekuningas. Linoollõige	50
Rita Vainikka, XI kl. õpilane — Argipäevaseid pudemeid	52
Lisa	55
Kooli laul	61

Нью Кэсккоол
(Ньюская средняя школа)
Публицистический альманах.
На эстонском языке.

Toimetus: A. Kalvet, R. Rosin (toimetaja), M. Sauvere, T. Õunapuu.

Kaas: E. Avarlaid.

Fotod: A. Saar.

Ladumisele antud 20. X 1966. Trükkimisele antud 4. XI 1966. Paber 60×84¹/₁₆. Maht 4 pg. + 3 kleebist. Tingpoognaid 3,95. Trükiarv 1200. Tellimise nr. 7716. MB-09884. Hans Heidemanni nim. trükikoda, Tartu, Ülikooli 17/19. I

Hind 50 kop.

TÜ RAAMATUKOGU

10300014779567

50 kop.

180
D

A-28222

408 042 / 2